BIJLAGE 21

Nota van inspraak en vooroverleg voorontwerpbestemmingsplan 'Windmolenpark Elzenburg-De Geer'

I. INLEIDING

Deze nota bevat de volgende onderdelen:

- een beschrijving van de gevolgde procedure
- een samenvatting van de 'vooroverlegreacties' en inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan
- ons besluit over de vooroverleg- en inspraakreacties
- een beschrijving van de gevolgen van ons besluit voor de inhoud van het ontwerpbestemmingsplan
- een toelichting op ons besluit

Deze nota hoort bij het ontwerpbestemmingsplan als onderdeel van de toelichting.

Volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) mogen wij naw-gegevens (naam, adres en woonplaats) en enkele andere persoonsgegevens niet aanbieden. Een uitzondering geldt voor gegevens van

- ondernemingen die behoren tot een rechtspersoon (zoals een B.V. of een v.o.f.)
- personen die beroepsmatig betrokken zijn bij de procedure, bijvoorbeeld advocaten en gemachtigden

Als het voor de uitoefening van een publieke taak moet, mogen wij persoonsgegevens wel digitaal aanbieden.
Wij bieden deze nota digitaal aan. Daarom noemen wij geen namen van natuurlijke personen in de reacties.

II. INSPRAAK- EN VOOROVERLEGPROCEDURE

Iedereen kon het voorontwerpbestemmingsplan van 13 september 2018 tot en met 24 oktober 2018 in het gemeentehuis bekijken. Ook stond het voorontwerpbestemmingsplan in deze periode op het internet. Dit hebben wij bekendgemaakt in Oss Actueel van 12 september 2018 en op www.oss.nl.
Van 13 september 2018 tot en met 24 oktober 2018 konden 'ingezetenen' van de gemeente Oss (degenen die in Oss wonen of gevestigd zijn) en degenen die een belang hebben bij het voorontwerpbestemmingsplan schriftelijk en mondeling reageren op het voorontwerpbestemmingsplan. Deze procedure ligt vast in de gemeentelijke Inspraakverordening.
De gemeente heeft 7 inspraakreacties ontvangen.

Verder hebben wij het voorontwerpbestemmingsplan voor overleg aangeboden aan de volgende instanties:

- Rijkswaterstaat, directie Noord-Brabant
- Provincie Noord-Brabant, directie Ruimtelijke Ontwikkeling en Handhaving
- Waterschap Aa en Maas
- Dienst Vastgoed Defensie Direct Zuid
- Ministerie EL&I
- Rijkswaterstaat
- Prorail
- NS
- Gasunie
- Tennet
- Enexis
- GGD
- Gemeente Maasdriel
- Gemeente Landerd
- Gemeente Bernheze
- Gemeente Grave
- Gemeente West Maas en Waal
- Gemeente Wijchen
- Gemeente 's-Hertogenbosch

- Brandweer Brabant Noord, team Risicobeheersing
- Inspectie Leefomgeving en Transport
- Luchtverkeersleiding Nederland
- Brabant Water
- GGD
- Natuurmonumenten
- Dorpsraad Berghem
- Dorpsraad Megen Haren Macharen
- Wijkraad Schadewijk
- Agentschap Telecom

Artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening schrijft dit voor.

Wij hebben het voorontwerpbestemmingsplan ook voor overleg aangeboden aan de volgende instanties:
- IVN Oss
- Stichting Landschapsbeheer
- ZLTO, afdeling Oss-Den Bosch
- Osse Industriële Kring (OIK)
- Ondernemersoverleg Oss
- Toekomst in Bedrijven Oss (TIBO)
- VNO-NCW Brabant Zeeland
- Energiecoöperatie Oss (ECO)
- Energie Service Collectief Oss (ESCOSS)
- Bewonersplatform Berghem-Megen Haren Macharen
- Tele2
- Vodafone

We hebben 6 vooroverlegreacties ontvangen.

Op 1 en 3 oktober 2018 heeft de gemeente inloopbijeenkomsten gehouden over het voorontwerpbestemmingsplan. Iedereen kon daar informatie over het voorontwerpbestemmingsplan krijgen. Het was niet mogelijk om op de bijeenkomsten een inspraakreactie in te dienen.

III. REACTIES

Wij vinden de inspraakreacties ontvankelijk. ‘Ontvankelijk’ betekent dat de indieners aan alle eisen hebben voldaan om een inspraakreactie in te dienen. Op inspraakreacties die niet ontvankelijk zijn, hoeven wij niet inhoudelijk in te gaan.

Hieronder vatten wij alle ontvankelijke reacties samen. Daarna volgen ons besluit en een toelichting daarop.

Het kan zijn dat wij een deel van een reactie niet of niet helemaal beschrijven. Dan hebben wij bij de beoordeling toch rekening gehouden met dat deel.

Als wij vinden dat de indiener van een (ontvankelijke) reactie gelijk heeft, verklaren wij de reactie gegrond. Als wij vinden dat de indiener geen gelijk heeft, verklaren wij de reactie ongegrond. Wij kunnen een reactie ook gedeeltelijk gegrond en gedeeltelijk ongegrond verklaren.

Burgemeester en wethouders van Oss

IV. OVERLEGREACTIES

Overlegreactie 1: Gemeente Maasdriel

Samenvatting overlegreactie
Het plan geeft de gemeente Maasdriel vanwege de afstand geen reden tot het geven van een vooroverlegreactie.

Besluit
Wij nemen de overlegreactie voor kennisgeving aan.

Wijzigingen in het ontwerpbestemmingsplan
Geen.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Overlegreactie 2: Waterschap Aa en Maas

Samenvatting overlegreactie
Het Waterschap signaleert verschillende waterbelangen die van belang zijn. Deze betreffende belangen ziet het Waterschap graag verwerkt terug in het ontwerp bestemmingsplan.

Onderstaand zijn de verschillende waterbelangen, per onderdeel nader toegelicht.

1.
Schouw-, en A-watergangen
In onderstaande afbeelding is de verbeelding van het bestemmingsplan Windmolenpark Elzenburg-De Geer weergegeven. Daarin zijn verschillende watergangen uitgelicht in groen (schouwwatergangen) en rood (A-watergangen) weergegeven. Deze watergangen ziet het Waterschap graag bij het ontwerp bestemmingsplan terugkomen in de verbeelding bestemd als Water.

2.
Hydrologisch Neutraal Ontwikkelen
In de ruimtelijke onderbouwing wordt er gesproken over een toename van verhard

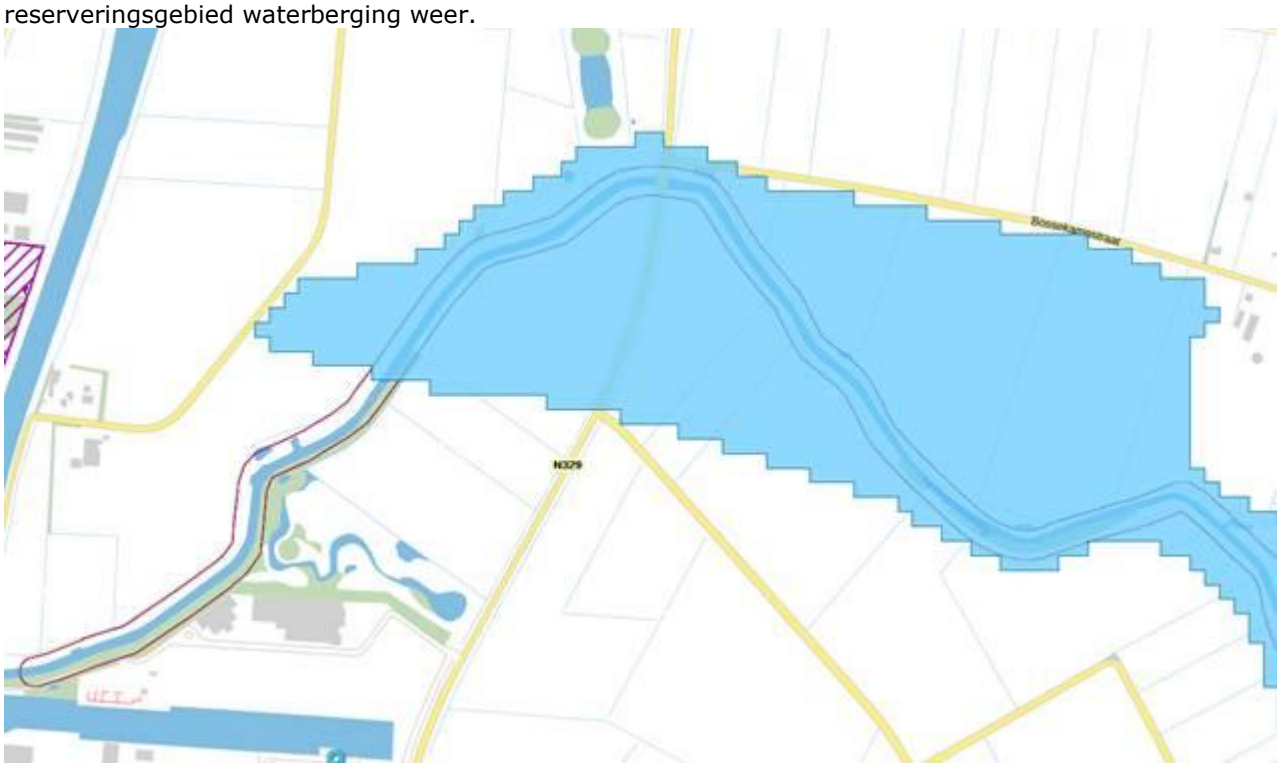
oppervlak. Namelijk: *'De realisatie van de windturbines vraagt per turbine om circa 3.500-4.100 m^2 verhard oppervlak (bestaande uit fundering, opstelplaatsen én onderhoudswegen).'* Hiervoor is vanuit de Keur een compensatie-eis gesteld van 60 mm per vierkante meter aan toename van verhard oppervlak bij meer dan 2000 m2. Graag ook opnemen hoe de waterberging wordt gerealiseerd.

3.
Per windturbine worden o.a. onderhoudswegen aangelegd. Zijn deze ook meegenomen in de verbeelding? De kans is namelijk groot dat deze wegen een van de watergangen doorkruisen.

4.
Reservering waterberging
Verder is in het betreffende plangebied, zoals ook wordt aangegeven in de ruimtelijke onderbouwing een reserveringsgebied waterberging gelegen. Deze is aan de Hertogswetering, zoals ook in de ruimtelijke onderbouwing weergegeven als een waterbergingsgebied. Graag deze in de verbeelding dubbel bestemmen als; ' Waarde – Ecologie '. Provinciale verordening ruimte

5.
Verbindingszone
Aan weerszijden van de Hertogswetering is een afstand van minimaal 25 meter, gemeten vanaf de insteek de bestemming EVZ. Deze dient door middel van in de verbeelding te worden aangeduid door een dubbelbestemming 'Waarde – Ecologie'.

6.
Het reserveringsgebied waterberging en de Ecologische Verbindingszone zijn geregeld in de provinciale verordening ruimte. Deze onderwerpen zijn in onderstaande verbeelding weergegeven. De paarse lijn impliceert de EVZ en het blauwe vlak geeft het reserveringsgebied waterberging weer.

Besluit
Wij vinden de overlegreactie gedeeltelijk gegrond en gedeeltelijk ongegrond.

Wijzigingen in het ontwerpbestemmingsplan

- Wij nemen voor de door het Waterschap aangegeven A-watergangen een bestemming 'Water' op.
- Wij nemen een dubbelbestemming 'Waarde – Reserveringsgebied Waterberging' op voor het gebied dat in de Verordening ruimte de aanduiding 'Reservering waterberging' heeft en regelen in de planregels, bij deze dubbelbestemming, dat geen onomkeerbare ontwikkelingen plaatsvinden, die de (toekomstige) functie van waterberging kunnen belemmeren.
- We nemen voor de zijde van de Hertogswetering die binnen het plangebied valt, een gebiedsaanduiding; 'Overige zone- Groenblauwe Mantel' op, conform de begrenzing van de Structuur 'Groen-Blauwe Mantel' uit de Verordening Ruimte.
- Voor de ingerichte Ecologische Verbindingszone (EVZ) nemen wij een bestemming 'Natuur' op. Voor de nog niet ingerichte EVZ nemen wij de bestemming 'Agrarisch met waarden- Landschap en Natuur' op.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders
1.
Wij nemen voor de aangegeven A-watergangen een bestemming 'Water' op. Dit conform de systematiek van het aangrenzende ontwerpbestemmingsplan Buitegenbied Oss-2019'

2.
Er is geen waterberging ter compensatie van verhard oppervlak nodig. We hebben dit nader afgestemd met het Waterschap naar aanleiding van de vooroverlegreactie. De opstelplaats en de toegangsweg wateren af naar de bermen (en niet via kolken of goten die zijn aangesloten op een HWA-systeem. Waar nodig, leggen we zakgreppels aan, aan die zijden waar de verharding naar afwatert. Het Waterschap is akkoord met deze werkwijze.

3.
De zones waarbinnen onderhoudwegen kunnen worden aangelegd zijn opgenomen op de verbeelding van het ontwerpbestemmingsplan. De concrete toegangswegen (onderhoudswegen) zijn opgenomen op de inrichtingstekening, die hoort bij de aanvraag omgevingsvergunning. Op deze tekening zijn duikers opgenomen onder de toegangswegen naar de opstelplaatsen bij de windmolens. Eén duiker ligt in een A-watergang, de andere duikers liggen in C-watergangen. Het Waterschap heeft aangegeven dat de beoogde duiker bij windturbine 1 in de A-watergang vergunningplichtig is. De overige duikers in de C-watergangen zijn volgens het Waterschap vrijgesteld van de watervergunningplicht.

4.
Wij nemen een dubbelbestemming 'Waarde – Reserveringsgebied Waterberging' op voor het gebied dat in de Verordening ruimte de aanduiding 'Reservering waterberging' heeft. Uit nader overleg met het Waterschap is gebleken dat het gebied ook na de bouw van de windmolens nog geschikt is voor waterberging. Het Waterschap vraagt om in de planregels te regelen dat geen onomkeerbare ontwikkelingen plaatsvinden, die de (toekomstige) functie van waterberging kunnen belemmeren. Dit hebben we in de planregels bij de dubbelbestemming 'Waarde – Reserveringsgebied waterberging' geregeld.

5.
We nemen voor de zijde van de Hertogswetering die binnen het plangebied valt, een gebiedsaanduiding; 'Overige zone- Groenblauwe Mantel' op. Dit sluit aan op de wijze van bestemmen in het ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied Oss-2019'. De ingerichte EVZ zelf behelst een strook ter breedte van ongeveer 50 meter. Dit voldoet aan de eisen uit de Verordening Ruimte. De ingerichte EVZ heeft de bestemming 'Natuur' gekregen, voor zover deze binnen het plangebied valt.

6.
Voor de beantwoording van dit onderdeel verwijzen wij naar de beantwoording onder punt 4, voor zover het gaat om de 'Reservering waterberging'. Voor de ingerichte Ecologische Verbindingszone (EVZ) nemen wij een bestemming 'Natuur' op. Zie onder punt 5. Voor de

nog niet ingerichte EVZ nemen wij de bestemming 'Agrarisch met waarden- Landschap en Natuur' op. Deze bestemming zorgt dat bestaand agrarisch gebruik mogelijk blijft en tegelijk de natuurwaarden voldoende worden beschermd. Deze wijze van bestemmen sluit aan op de wijze van bestemmen in het ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied Oss-2019'.

Overlegreactie 3: Brandweer Brabant Noord Team Risicobeheersing

Samenvatting overlegreactie
1.
De vooroverlegreactie is een aanvulling op een eerdere reactie op het concept-voorontwerpplan van 27 juni 2018.

2.
In deze eerdere reactie zegt de brandweer dat paragraaf § 5.4 over Veiligheid tot dusver geen aanleiding tot het maken van op- of aanmerkingen geeft.

3.
Het plan gaat in op de invloed van de windturbines op de verspreiding van schadelijke of toxische stoffen t.g.v. een calamiteit. De brandweer acht een voorziening om een windturbine stil te zetten indien een wolk binnen het invloedsgebied van de windturbine komt niet noodzakelijk. De kans op een brand of emissie van een schadelijke of toxische stof is erg klein. De windrichting en de afstand tot de windturbine bepaalt of een wolk binnen het invloedsgebied van een windturbine komt. Als dat gebeurt is niet voorspelbaar wat de mogelijke effecten hiervan zijn. Zoals in het plan al terecht opgemerkt is zijn verschillende factoren hierop van invloed. Tenslotte blijven de gevolgen van een emissie, lees het risico op ernstig letsel beperkt indien mensen de wolk ontwijken en binnen blijven. Deze instructies kunnen snel via social media verstuurd worden.

4.
Bijlage 4 en 5 bij het voorontwerpbestemmingsplan, die eerder nog niet bij het concept zaten, heeft de brandweer in haar reactie van 4 oktober 2018 beoordeeld. Hieruit blijkt dat aan de geldende veiligheidsafstanden en geldende veiligheidsnormeringen wordt voldaan. De risico's worden in voldoende mate beheerst.

5.
Uit onderzoeken blijkt dat het risico op een ongewenst voorval erg klein is. Omdat een incident niet uit te sluiten is brengt de brandweer voor de volledigheid ook de mogelijkheden in het kader van de incidentbestrijding in beeld. De bestrijdingsmogelijkheden bij brand en hulpverlening zijn als gevolg van de hoogte van de windmolens erg beperkt. Om personen uit de gondel te kunnen redden moet de brandweer externe hulp van de buurregio inroepen. Deze regio beschikt over een team gespecialiseerd voor redding op grote hoogte. Dit betekent een vertraging in de redtijd. Dit geldt in algemeenheid voor windmolenparken in heel het land. De brandweer beschikt in 4 regio's over hoogtereddingsteams. Deze teams opereren landelijk. Bij brand zal het optreden van de brandweer zich beperken tot het ontruimen van de omgeving. De gondel zal uitbranden en kan, indien aan de orde geblust worden nadat de gondel naar beneden is gevallen. Er bestaat geen noodzaak voor een bluswatervoorziening in het plangebied.

Besluit
Wij nemen de overlegreactie voor kennisgeving aan.

Wijzigingen in het ontwerpbestemmingsplan
Geen.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders
Geen.

Overlegreactie 4: Dorpsraad Berghem

Samenvatting overlegreactie
De dorpsraad kijkt op dit moment naar het proces. Tot nu toe loopt het proces naar behoren: informatie-inspraak-reageren. De dorpsraad spreekt de wens uit dat dit tot het einde van het traject - het definitieve bestemmingsplan - zo zal blijven.

Besluit
Wij nemen de overlegreactie voor kennisgeving aan.

Wijzigingen in het ontwerpbestemmingsplan
Geen.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders
We spannen ons in om het proces op zorgvuldige wijze voort te zetten.

Overlegreactie 5: Provincie Noord-Brabant

Samenvatting overlegreactie
1.
Het provinciaal beleid is vastgelegd in de Structuurvisie ruimtelijke Ordening. De provinciale ruimtelijke belangen zijn vertaald in de provinciale Verordening Ruimte Noord-Brabant zoals deze luidt per 15 juli 2017. De provincie baseert haar reactie op deze documenten.

2.
Artikel 7.19 is van toepassing voor de ruimtelijke onderbouwing van deze locatie. Deze wordt in de toelichting van het bestemmingsplan nog niet genoemd. Wel wordt verwezen naar de artikelen 6.18 en 7.10 van de Verordening. De provincie dringt er op aan om de juiste artikelen uit de Verordening en een korte onderbouwing op te nemen in de toelichting waarom aan de specifieke voorwaarden is voldaan (7.19 lid 1 en 4 Verordening).

3.
Eén van de turbines staat in het Cultuurhistorisch vlak (artikel 22 Verordening). Van drie turbines draaien de wieken in het Cultuurhistorisch vlak. In artikel 22 Verordening is opgenomen dat een bestemming binnen dit vlak mede gericht dient te zijn op het behoud, versterking en duurzame ontwikkeling van cultuurhistorische waarden. Er is echter niet aangegeven hoe met de erfgoedwaarden is omgesprongen.

4.
Een kenmerkend geheel van het cultuurhistorisch vlak in de Beerse Overlaat is het open karakter. De turbines worden deels op het, of bij het bedrijventerrein gesitueerd en deels in het open landschap en in het cultuurhistorisch vlak de Beerse Overlaat. De ruimtelijke gevolgen hiervan zijn dat het bedrijventerrein visueel groter wordt gemaakt. Aan de noordzijde van het bedrijventerrein worden turbines geplaatst die in het landelijke gebied liggen en verder het cultuurhistorisch waardevolle vlak in lopen. Dit heeft als effect dat het bedrijventerrein visueel een claim legt op het buitengebied. Dit kan beschouwd worden als een mogelijke aantasting van de cultuurhistorische waarden op deze locatie. De provincie dringt erop aan om de keuze hiervoor nader in het ontwerpbestemmingplan te onderbouwen.

5.
Er wordt in het plan vanuit gegaan dat geen sprake is van fysieke aantasting in het Natuur Netwerk Brabant. Wij vragen ons af in hoeverre dat ook van toepassing is voor de windmolens waarvoor een wijzigingsbevoegdheid is opgenomen. De provincie verzoekt dit in het ontwerpbestemmingsplan inzichtelijk te maken.

6.
Daarnaast dringt de provincie er op aan inzichtelijk te maken of sprake is van overslag op de wieken op Natuur Netwerk Brabant/EVZ.

7.
Een deel van de LDen 52/dB42-contour ligt over het Natuur Netwerk Brabant. Van dit deel zal 1/3 van de oppervlakte moeten worden gecompenseerd. In de toelichting staat dat de oppervlakte nog bepaald moet worden aan de hand van de definitieve locatie van de turbine(s). In het ontwerpplan moet duidelijkheid worden gegeven over de compensatieopgave; hoe deze wordt vormgegeven (fysiek, financieel en waar/hoe) en een borging daarvan.

8.
Onderhavig plan maakt 4 windmolens mogelijk in het buitengebied van Oss. Tegenover elke ruimtelijke ontwikkeling in het landschap dient een kwaliteitsverbetering van het landschap te staan. Dit geldt dus ook voor het plaatsen van windturbines. In onderhavig plan ontbreekt het hoofdstuk kwaliteitsverbetering van het landschap. De provincie dringt er op aan dit onderdeel nader aan te vullen in het ontwerpbestemmingsplan.

9.
Plaatsing van windturbines in een reserveringsgebied voor waterberging is mogelijk, maar dan zal in de toelichting moeten worden aangegeven hoeveel m3 voor waterberging verloren gaat door plaatsing van een windturbine ten opzichte van de totale waterberging. Het Waterschap kan daarbij nader adviseren of, en hoeveel er gecompenseerd moet worden als gevolg van het verlies aan waterberging.

10.
De provincie verzoekt om de onderdelen van het bestemmingsplan die nog niet in overeenstemming zijn met de Verordening aan te passen en daarbij rekening te houden met de bovengenoemde standpunten.

Besluit
Wij vinden de overlegreactie gedeeltelijk gegrond en gedeeltelijk ongegrond.

Wijzigingen in het ontwerpbestemmingsplan
- We lichten uitgebreider toe dat het bestemmingsplan voldoet aan de artikelen 6.18 en 7.19 van de Verordening.
- We lichten het aspect cultuurhistorie uitgebreider toe in de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.
- In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan lichten we uitgebreider toe hoe we voldoen aan de compensatieopgave voor geluid in verband met Natuurnetwerk Brabant.
- We vullen paragraaf 4.4. van de toelichting verder aan met de uitwerking van de plannen voor 'Kwaliteitsverbetering van het landschap'. We beschrijven ook hoe borging hiervan plaatsvindt.
- Wij nemen een dubbelbestemming 'Waarde-Reservering Waterberging' op voor het gebied dat in de Verordening ruimte de aanduiding 'Reservering waterberging' heeft en regelen in de planregels, bij deze dubbelbestemming, dat geen onomkeerbare ontwikkelingen plaatsvinden, die de (toekomstige) functie van waterberging kunnen belemmeren.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders
1.
Dit nemen wij voor kennisgeving aan.

2.
Het is juist dat niet alle artikelen uit de Verordening Ruimte (correct) zijn aangehaald. Eén windmolen (nr. 5) was beoogd in 'Bestaand stedelijk gebied'(artikel 4.9 Verordening

Ruimte). Hier ging de toelichting van het voorontwerpplan niet expliciet op in. Deze windmolen vervalt echter in het ontwerpbestemmingsplan. Daarom bevat ook het ontwerpplan geen nadere toelichting met het oog op dit artikel.

De verwijzing naar artikel 7.10 uit het voorontwerp is een verschrijving. Hier is artikel 7.19 bedoeld dat specifiek ingaat op de mogelijkheid van windmolens in Gemengd Landelijk. De Verordening beschrijft in de artikelen 6.18 (voor Groenblauwe Mantel) en 7.19 (voor gemengd Landelijk gebied) de mogelijkheid van nieuwvestiging voor windturbines met bijbehorende randvoorwaarden. In de toelichting van het ontwerpplan is nu uitgebreider beschreven dat aan deze randvoorwaarden wordt voldaan. Zoals gevraagd is nu bijvoorbeeld expliciet verwezen naar (de toelichting bij) artikel 6.18 lid 4 van de Verordening. Artikel 6.18 lid 4 bevat de verplichting om met een tijdelijke omgevingsvergunning te werken en hiermee de tijdelijkheid te borgen en te voorkomen dat op termijn planologische rechten ontstaan. Er zijn, conform de Verordening, tijdelijke omgevingsvergunningen aangevraagd. En de ontwerpbesluiten op deze aanvragen gaan ook uit van tijdelijke vergunningverlening. De toelichting bij artikel 6.18 lid 4 van de Verordening verwijst verder naar de al in werking getreden 15e tranche van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet. Hierin is voor de gemeente Oss de mogelijkheid opgenomen om een bestemmingsplan met een voorlopige bestemming voor windmolens voor 25 jaar vast te stellen (artikel 7s). De provincie geeft in de toelichting van haar Verordening aan dat het provinciale belang hiermee voldoende is geborgd, mits de gemeente Oss een bestemmingsplan maakt binnen de kaders van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet. Het ontwerpbestemmingsplan blijft binnen deze kaders. Voor de rest van de onderbouwing dat het ontwerpbestemmingsplan voldoet aan artikel 6.18 en 7.19 van de Verordening verwijzen wij naar de toelichting bij het ontwerpbestemmingsplan.

3.
In bijlage 5 bij het MER is aangegeven hoe we met de erfgoedwaarden zijn omgesprongen. Deze bijlage bevat het onderzoek van landschapsbureau Bosch Slabbers. Dit bureau heeft in het kader van het MER uitgebreid onderzoek verricht naar de meest wenselijk opstelling, bezien vanuit landschap en cultuurhistorie (bijlage 5 bij het MER).
Aan de hand van zes uitgebreid beschreven toetscriteria zijn alle onderzoeksalternatieven in het MER landschappelijk en cultuurhistorisch beoordeeld.

Toetscriterium 5 was: ‘Effecten op cultuurhistorische en archeologische waarden’. Naast de Beerse Overlaat zijn meer cultuurhistorische en archeologische waarden in het gebied aanwezig, zoals de eendenkooi en de Hertogswetering. De onderzoeksalternatieven zijn dan ook op meerdere cultuurhistorische aspecten beoordeeld en niet alleen in verband met de Beerse Overlaat (er waren meerdere ‘subtoetscriteria’ binnen toetscriterium 5).

Bij de beschrijving van toetscriterium 5 zegt Bosch Slabbers over de Beerse Overlaat: ‘Plaatsing van turbines in de Beerse Overlaat heeft beperkt effect op de openheid van de Beerse Overlaat. Ze zal derhalve minder negatief beoordeeld worden’ (dan het effect van de windmolens op andere cultuurhistorische waarden in het gebied).

De totale landschappelijke en cultuurhistorische beoordeling van Bosch Slabbers is in het MER afgezet tegen de beoordeling van een groot aantal andere aspecten. In het MER zijn conclusies getrokken aan de hand van de drie doelcriteria: (maximale) opbrengst, (minimale) hinder en (passendheid in het) landschap. Op basis van de conclusies is nagegaan wat vanuit milieu bezien het voorkeursalternatief is: het optimum. Cultuurhistorie is dus onderdeel van een totaalafweging. Een zeker effect op cultuurhistorische waarden achten wij onontkoombaar. Maar de windmolenbestemming binnen het cultuurhistorische vlak is volgens ons wel ‘mede gericht op het behoud, versterking en duurzame ontwikkeling van cultuurhistorische waarden’ (eis Verordening Ruimte). Dit vanwege het zorgvuldig uitgevoerde onderzoek en het hieruit voortkomende voorkeursalternatief (gekozen opstelling), waarbij nadrukkelijk rekening is gehouden met het cultuurhistorische aspect van de Beerse Overlaat. Verder is er sprake van een tijdelijke bestemming voor maximaal 25 jaar, waardoor per saldo eveneens sprake is van ‘behoud van cultuurhistorische waarden’. De windmolens garanderen bovendien dat het gebied de komende jaren verder open blijft. Andere bouwmogelijkheden (denk bijvoorbeeld aan uitbreiding van het bedrijventerrein met nieuwe bedrijven) worden met de windmolens de komende 25 jaar voorkomen. We zullen de toelichting in het ontwerpbestemmingsplan aanvullen en duidelijker verwijzen naar de relevante passages in het MER.

4.
Het is niet de bedoeling om het bedrijventerrein 'visueel groter te maken', maar wij vinden het wel belangrijk om vanuit landschappelijk oogpunt een goede relatie te leggen met het bedrijventerrein. Landschapsbureau Bosch Slabbers dat het landschappelijk (en cultuurhistorisch) onderzoek voor het MER heeft uitgevoerd, beoordeelt een directe relatie met het bedrijventerrein juist als positief. In de gemeentebrede energieverkenning (bijlage 11 bij het MER) staat bijvoorbeeld het volgende:

Pagina 7: In het oostelijk komgebied is het landschap minder regelmatig en behoeft met name de afstand tot de rivierduindorpen als Haren en Deursen-Dennenburg aandacht.
Vanuit het landschap bezien is hier op twee plaatsen ruimte voor de ontwikkeling van een windpark. Een eerste mogelijkheid is de aanleg van een windpark *gekoppeld aan het bedrijventerrein Elzenburg-De Geer, waar ruimtelijk en functioneel een directe verbinding met het bedrijventerrein kan worden gelegd.*

Pagina 51: Een tweede mogelijkheid voor de aanleg van een windpark doet zich voor bij het bedrijventerrein Elzenburg-De Geer. *Hier ligt het windpark niet vrij in de ruimte, maar gaat het ruimtelijk en functioneel een directe verbinding met het bedrijventerrein aan.*
Voor Elzenburg-De Geer wordt thans in een parallel-studie de voor dit gebied meest wenselijke opstelling onderzocht.

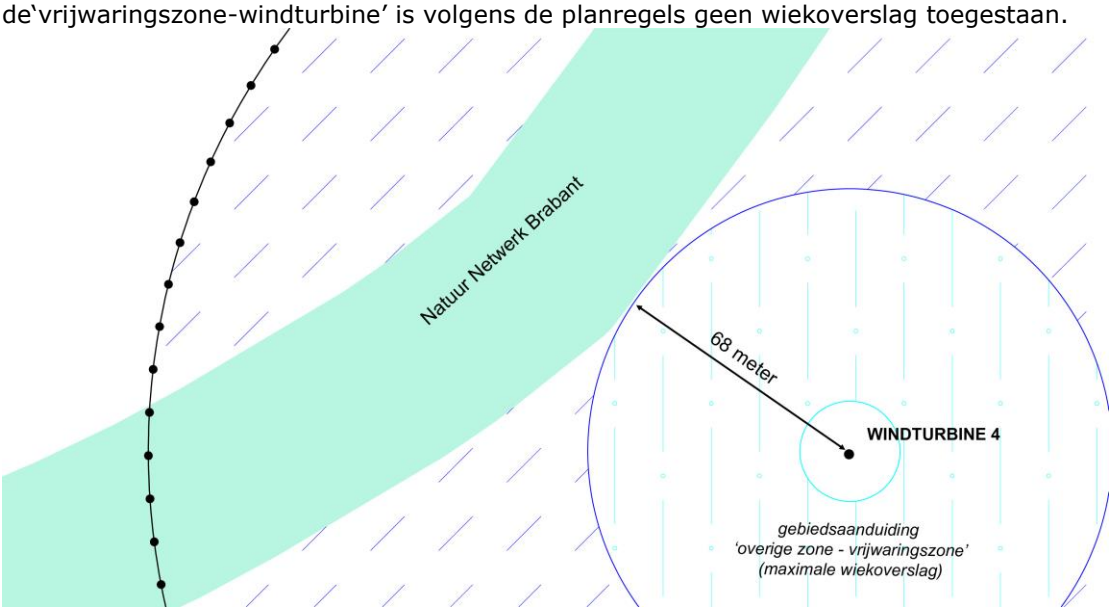
Toetscriterium 3 in het onderzoek van Bosch Slabbers naar de meest wenselijk opstelling voor windmolenpark Elzenburg-De Geer (beoordeling van de onderzoeksalternatieven in het MER), was: 'Mogelijkheid tot een relatie met Elzenburg-De Geer en een nieuw energielandschap': De beschrijving van dit criterium is als volgt: *'Kansen om een energiepark te creëren kunnen vanuit de opstelling zelf komen of vanuit de ruimte die een opstelling creëert. De opstelling kan een relatie aan gaan met Elzenburg-De Geer. De opstelling kan inspelen op de Weg van de Toekomst. Of er kan ruimte zijn voor andersoortige vormen van energieopwekking zoals geothermie, zonne-energie, biovergisting en waterkracht die een duidelijke relatie met de turbines hebben. Dit criterium beoordeelt het effect van een opstelling op de mogelijkheden om een energielandschap bij Elzenburg-De Geer te creëren. Een drietal aspecten wordt daarbij beoordeeld:*

- *Wanneer de opstelling een fysieke relatie aangaat met Elzenburg-De Geer door turbines op het bedrijventerrein die meedoen in de configuratie wordt deze positiever beoordeeld.*
- *Als de opstelling een relatie met de Weg van de Toekomst wordt ze positiever beoordeeld.*
- *Wanneer een opstelling ruimte schept voor andere vormen van energieopwekking om daarmee een meer omvattend energielandschap te kunnen creëren wordt de opstelling positiever beoordeeld. Een energiepark met een educatieve functie heeft belang bij een goede samenhang tussen de verschillende aspecten van energie opwekken. Naarmate er meer aan deze aspecten voldaan wordt, wordt daarom de opstelling positiever beoordeeld.'*

Het is de bedoeling om als tweede fase van het project het windmolenpark door te ontwikkelen tot een energiepark (raadsbesluit 14 december 2017). Hieronder wordt verstaan: een combinatie van windmolens, zonne-energie, andere vormen van duurzame energie, natuurontwikkeling (rond Hertogswetering) en educatie in een uniek concept. In hoofdstuk 18 van het MER zijn alle onderzoeksalternatieven onderzocht op kansen en belemmeringen voor een energiepark. Ook is onderzocht wat de effecten van een energiepark op de omgeving zijn. Gesignaleerd is bijvoorbeeld dat de cultuurhistorische waarden kansen bieden voor educatie. Wij zijn van mening dat we in het gehele traject voldoende oog hebben gehad voor de belangen vanuit cultuurhistorie. We zullen dit duidelijker laten zien en de toelichting in het ontwerpbestemmingsplan aanvullen en duidelijker verwijzen naar de relevante passages in het MER.

5 en 6.
Bij toepassing van de wijzigingsbevoegdheid vindt geen fysieke aantasting van Natuur Netwerk Brabant plaats en ook geen wiekoverslag over NNB. Dit blijkt uit de omvang van de gebieden met de gebiedsaanduiding 'Wetgevingszone-wijzigingsgebied 1'. Alleen binnen de gebieden met deze gebiedsaanduiding kan wijziging naar de bestemming "Bedrijf-Windturbinepark Voorlopig' en 'vrijwaringszone-windturbine' plaatsvinden. Buiten deze gebieden zijn, na wijziging, geen windturbines en geen wiekoverslag mogelijk. De Hertogswetering en de strook langs de Hertogswetering, die onderdeel uitmaken van Natuurnetwerk Brabant, liggen buiten deze gebieden (ook grotendeels buiten het plangebied).

De 'vrijwaringszone-windturbine' van de rechtstreeks bestemde Windturbine 4 reikt tot in de bestemming 'Natuur', maar blijft ook buiten Natuurnetwerk Brabant. Dit blijkt uit onderstaand kaartje. Uitgangspunt hierbij is een maximale rotordiameter van 136 meter (maximaal toegestane maat volgens planregels). Dit betekent een maximale wieklengte van 68 meter. De wieken van maximaal 68 meter blijven buiten NNB. Buiten de'vrijwaringszone-windturbine' is volgens de planregels geen wiekoverslag toegestaan.

7.
Uitgangspunt van de provincie is dat bij een geluidbelasting groter dan 52 dB Lden er sprake kan zijn van verstoring van wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB. Dit kan leiden tot een compensatie-opgave. Echter, als de huidige geluidbelasting al groter is dan 52 dB Lden, leidt een (extra) toename van geluid niet (meer) tot een wezenlijke aantasting en daarmee niet tot een compensatieopgave. In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan en bijlage 8 bij de toelichting, geven we aan waar overschrijding plaatsvindt, die noodzaakt tot compensatie en om hoeveel m2 het gaat. Ook geven we aan tot welke compensatieopgave dit leidt. We gaan hierbij uit van financiële compensatie berekend op basis van de artikelen 5.6 en 5.8 van de Verordening Ruimte.

8.
Dit onderdeel is inmiddels aangevuld. Wij verwijzen naar hoofdstuk 4.4 en bijlage 3 van de toelichting. Er is een 'Inrichtingsplan kwaliteitsverbetering landschap' gemaakt. In dit plan zijn maatregelen opgenomen die zorgen dat de het landschap aan kwaliteit wint en de leefbaarheid van omwonenden toeneemt. Dit plan is tot stand gekomen in overleg met de klankbordgroep windenergie. Borging van de uitvoering van het plan is, voor zo ver nodig, geregeld in het privaatrechtelijke spoor. Voor meer uitleg en achtergronden verwijzen wij nogmaals naar de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

9.
Wij hebben overlegd met het Waterschap over het gebied met de aanduiding 'Reservering Waterberging'. Uitkomst hiervan is dat we een dubbelbestemming 'Waarde – Reservering

Waterberging' opnemen voor dit gebied. Uit nader overleg met het Waterschap is gebleken dat het gebied ook na de bouw van de windmolens nog geschikt is voor waterberging. Het Waterschap vraagt om in de planregels te regelen dat geen onomkeerbare ontwikkelingen plaatsvinden, die de (toekomstige) functie van waterberging kunnen belemmeren. Dit hebben we in de planregels bij de dubbelbestemming 'Waarde – Reservering Waterberging' geregeld. De toelichting bij het bestemmingsplan is voor dit onderwerp in overleg met het Waterschap ook nog op één klein onderdeel aangepast.

10.
In de onderdelen 1 t/m 9 hebben wij uitgelegd hoe we hieraan voldoen.

Overlegreactie 6: GGD

Samenvatting overlegreactie
1.
De GGD heeft de volgende vraag t.a.v. paragraaf 5.8.3, gericht op de volgende tekst:
"Wanneer windturbines in bewoonde gebieden worden geplaatst, kunnen omwonenden hinder ondervinden van deze aspecten. Windturbines worden regelmatig in verband gebracht met een verscheidenheid aan gezondheidsproblemen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er een onderscheid is tussen hinder en effecten op gezondheid, hoewel er wel een verband tussen beide bestaat. Hinder kan worden ondervonden, terwijl er geen sprake hoeft te zijn van gezondheidseffecten."
Kan de gemeente verhelderen wat ze met dit stuk bedoelt?

2.
Ter informatie wijst de GGD nog het volgende (wellicht al via andere bronnen vernomen):
Recent heeft de WHO weer een nieuwe publicatie uitgebracht ta.v. omgevingsgeluid. Ook geluid van windmolens is hierin opgenomen (Zie onderstaande link:
http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/383922/noise-guidelines-exec-sum-eng.pdf).

Besluit
Wij nemen de overlegreactie voor kennisgeving aan.

Wijzigingen in het ontwerpbestemmingsplan
Geen

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders

1.
Er is een verschil tussen hinder en effecten op de gezondheid. (Ernstige) hinder zou kunnen leiden tot gevoelens van irritatie, boosheid en onbehagen en als gevolg daarvan tot gezondheidseffecten (zoals bijvoorbeeld hoge bloeddruk).

2.
Wij hebben kennis genomen van dit nieuwe rapport. Het Osse windpark voldoet ook aan het nieuwe advies van de WHO om een maximale geluidbelasting van 45 dBLden als uitgangspunt te hanteren.

V. INSPRAAKREACTIES

Inspraakreactie 1

Samenvatting inspraakreactie
1.
Windmolen 2 bevindt zich op 700 meter afstand van de woning van insprekers, windmolen 1 op niet veel grotere afstand. Insprekers vrezen geluidsoverlast door deze geringe afstand tot met name windmolen 1 en 2 en vooral 's-nachts als het omgevingsgeluid veel minder is. Volgens insprekers is algemeen bekend dat windmolens van deze hoogte met

name in de nacht voor veel geluidsoverlast zorgen. Dit gaat ten koste van de nachtrust van de insprekers en hun inwonende dochter die een progressieve vorm van MS heeft.

2.
In de literatuur wordt veel uiting gegeven van lichamelijke klachten als gevolg van windmolens. Daarom zien insprekers zich genoodzaakt om te proberen de windmolens tegen te houden. Ze verwijzen als voorbeeld naar https://medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/windmolens-maken-wel-degelijk-ziek.htm

3.
Insprekers willen niet geconfronteerd worden met een waardedaling van hun woning. Zij zijn op de hoogte van de mogelijkheid om achteraf een planschadeverzoek in te dienen maar hechten er aan het bestuur hiervan nu al op de hoogte te stellen. Ook hier verwijzen ze naar een link: https://volkskrant.nl/hoe-dichter-bij-de-windmolen-hoe-meer-de-huizenprijs-daalt-bd7c2ffc

4.
Toen insprekers hun woning in 1979 kochten, lag deze in poldergebied. Inmiddels heeft de gemeente ten westen van hun woning een industrieterrein gemaakt en is alleen ten noorden van hun woning nog een stukje over waarvan ze nog kunnen genieten. Juist hier zijn de windmolens voorzien. Hiermee wordt het laatste stukje natuur in de leefomgeving van insprekers weggenomen en kijken zij letterlijk tegen de meest zuidoostelijk gelegen windmolen aan.

5.
Insprekers verzoeken het plan niet verder in procedure te brengen.

Besluit
Wij vinden de inspraakreactie ongegrond.

Wijzigingen in ontwerpbestemmingsplan
Geen.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders

1.
Vooraf merken wij op dat het ontwerpbestemmingsplan op een aantal onderdelen wordt aangepast ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan. De zogenoemde bedrijfsmolen (WT5) wordt geschrapt. In het ontwerpbestemmingsplan zullen eerst 4 windmolens een rechtstreekse bestemming krijgen. Dit noemen wij fase 1. En voor twee andere windmolen (WT6 en WT7) wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Deze windmolens zullen gerealiseerd worden in de tweede fase van het project, en alleen nadat het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad van Oss daarover een positief besluit hebben genomen.

Insprekers wonen op ruim 900 meter afstand van de dichtstbijzijnde windmolen (WT2). Op grond van de geldende Nederlandse wet- en regelgeving is de (milieu)normstelling voor geluid van windturbines 47 dB Lden. Dit staat in het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna: 'het Activiteitenbesluit'). Wij nemen de zorgen van omwonenden over mogelijke geluidseffecten van het windmolenpark op de omgeving serieus. Om een goed woon- en leefklimaat te waarborgen hebben wij in overleg met omwonenden, dorpsraden, de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (hierna: 'NLVOW') en andere belangenorganisaties besloten dat wij bij dit windmolenpark een strengere geluidsnorm gaan hanteren dan de wettelijke (milieu)norm. Wij streven naar een maximale geluidbelasting van 42 dB Lden op woningen.
De regels in het ontwerpbestemmingsplan zorgen dat deze strengere waarde wordt gehaald op bijna alle woningen. Bij slechts maximaal 7 woningen wordt deze waarde niet gehaald. Voor deze 7 woningen geldt in het ontwerpbestemmingsplan een iets ruimere normstelling en dus een iets hogere geluidbelasting, maar nog altijd geldt hier een

strengere norm dan de wettelijke (milieu)norm. Voor deze 7 woningen hebben we in het ontwerpbestemmingsplan bovendien een bijzondere regeling opgenomen die regelt dat een goed binnenklimaat voor geluid in deze woningen kan worden geboden. Bij het verlenen van de omgevingsvergunning zal worden getoetst aan de geluidregels in het bestemmingsplan.

De woning van insprekers krijgt volgens de regels van het ontwerpbestemmingsplan met een geluidbelasting van maximaal 42 dB Lden te maken (volgens de aanvragen omgevingsvergunning bedraagt de geluidsbelasting op de woning van insprekers bij 4 windmolens 38 dB Lden). Wij zijn van mening dat wij met de aanvullende normstelling in het bestemmingsplan ons uiterste best hebben gedaan om geluidhinder zoveel mogelijk te voorkomen. Daarin gaan we verder dan wat de Wereldgezondheidsorganisatie (zie onder nr. 2, hierna) adviseert.

Met betrekking tot de gezondheidseffecten verwijzen wij insprekers naar onze reactie onder nummer 2 (hierna).

2.
De gezondheidseffecten van de windmolens zijn in het MER onderzocht (zie bijlage 8 Gezondheid bij MER). Wij hebben de GGD, Bureau Gezondheid Milieu en Veiligheid gevraagd de gezondheidseffecten voor wat betreft geluid, laagfrequent geluid, slagschaduw en verspreiding van stoffen (geur, fijnstof en N02) in beeld te brengen en te beoordelen voor de verschillende opstellingsalternatieven uit het MER. Hiermee hebben wij rekening gehouden bij de keuze voor het voorkeursalternatief dat nu in het ontwerpbestemmingsplan is uitgewerkt. De GGD gaat in haar rapport ook in op een aantal andere gezondheidskundige aspecten (epileptische aanvallen, gehoorproblemen en verstoring van gehoorapparaten, migraine en slaapapneu in relatie tot windmolens). Hieruit blijkt dat op basis van de huidige wetenschappelijke inzichten en uitgevoerde onderzoeken geen directe relatie kan worden aangetoond tussen het wonen bij een windmolenpark en bepaalde gezondheidsklachten.

In aanvulling op het bovenstaande merken wij nog op dat in 2018 het rapport '*Environmental Noise Guidelines for the European Region'* van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) is verschenen. De WGO adviseert in dit rapport om de geluidsbelasting van de windmolens op de omgeving te beperken tot maximaal 45 dB $L_{den.}$ Volgens de WGO kan een hogere geluidsbelasting tot negatieve gezondheidseffecten leiden bij mensen. De door ons gestelde aanvullende geluidsnorm van 42 dB L_{den} in het ontwerpbestemmingsplan (m.u.v. maximaal 7 woningen) ligt ruimschoots onder de aanbeveling van de WGO. Gezien het bovenstaande, zien wij geen redenen om aan te nemen dat insprekers nadelige gezondheidseffecten zullen ervaren vanwege het windmolenpark.

3.
Het is mogelijk dat bepaalde objecten in de omgeving van het windmolenpark in waarde zullen dalen als gevolg van dit planologisch besluit. Dit kunnen we helaas niet voorkomen. Insprekers zijn op de hoogte van de wettelijke planschaderegeling als bedoeld in artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening en kunnen desgewenst te zijner tijd een verzoek tot tegemoetkoming in schade indienen bij de gemeente.

4.
Volgens de regels van het bestemmingsplan heeft een windmolen een maximale tiphoogte van 210 meter. Door deze grote maat en schaal van de moderne windmolens, is het onmogelijk om het zicht op een windmolen volledig weg te nemen. Wij beseffen dat omwonenden dit als onprettige visuele hinder kunnen ervaren. Om de visuele hinder zoveel mogelijk te beperken, hebben wij in het MER verschillende opstellingsvarianten van de windmolens en het effect daarvan op het landschap onderzocht (zie bijlage 5 Landschap bij MER). Bosch Slabbers Landschapsarchitecten heeft in dit onderzoek aan de hand van een zevental criteria onderzoek verricht naar de meest wenselijke opstelling van het windmolenpark. Daarbij is onder andere gekeken naar de configuratie en herkenbaarheid van de opstelling, effecten op kenmerkende dorps(ge)zichten en op landschappelijke structuren. Bij de keuze voor de concrete opstelling hebben wij zo veel mogelijk rekening gehouden met de uitkomsten van het rapport. Daarnaast vragen wij van de ontwikkelaars een bijdrage voor concrete kwaliteitsmaatregelen om het landschap te versterken en het

zicht op de windmolens te verzachten, bijvoorbeeld door het aanplanten van bomen en groen op strategische plekken. Wij verwijzen naar het 'Inrichtingsplan kwaliteitsverbetering landschap' voor de concrete te nemen maatregelen (bijlage 3 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan). Hiermee voldoen we aan de regeling voor Kwaliteitsverbetering van het landschap uit de Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant. Deze maatregelen moet ervoor zorgen dat de windmolens zo goed als mogelijk worden ingepast en er sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

5.
De reactie van insprekers geeft ons geen aanleiding om het bestemmingsplan niet verder in procedure te brengen.

Inspraakreactie 2

Samenvatting inspraakreactie
1.
Inspreker maakt bezwaar tegen het plaatsen van 2 windmolens in de "schil van de hoed", ofwel het gebied ten noorden van de Broekstraat en de Tussenrijtstraat. (bron: https://www.oss.nl/inwoners/actueel/plannen-en-projecten/windpark_elzenburg_de_geer/voorontwerpbestemmingsplan_en_MER_ter_inzage.htm).
In het voorontwerpbestemmingsplan en het MER wordt gesteld dat, middels een wijzigingsbevoegdheid, het plaatsen van windmolens nr. 6 en 7 mogelijk kan worden gemaakt. Inspreker is van mening dat windmolens nr. 6 en 7 een onevenredig extra geluids- en slagschaduwbelasting geven op de rand van Haren, waar inspreker woonachtig is, samen met zijn gezin. Bovendien vindt inspreker dat de 2 windmolens in het gebied ten noorden van de Broekstraat en de Tussenrijtstraat niet goed inpassen in het open gebied van de Beerse Overlaat en de Hertogswetering. Bij voorkeur worden deze 2 windmolens geheel weggelaten. Een alternatief kan zijn om de 2 extra windmolens te plaatsen in het zoekgebied "de hoed", ofwel ten zuiden van de Broekstraat. In dat gebied zijn nu 3 windmolens ingetekend (nr. 1 t/m 3) en hier kunnen de molens, volgens inspreker, dichter bijeen geplaatst worden dan ze nu ingetekend zijn. De landschappelijke inpassing is dan beter en de geluids- en slagschaduwoverlast op woningen is minder groot.

2.
Geluid: volgens tabel (Bron : http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IM RO.0828.BPwndmlnprkelzbrg - VO01/ t_NL.IM RO.0828.BPwndmlnprkelzbrg-VO01 .html # _5.2 _Geluid) neemt de geluidsbelasting op de rand van Haren toe van 34 naar 38 dB bij 7 i.p.v. 5 windmolens.
De wind komt vaak uit zuidwestelijke richting en dat is precies waar de windmolens staan t.o.v. de woning van inspreker. Het geluid van de windmolens zal door de wind verder gedragen worden, waardoor inspreker bij zuidwestenwind extra geluidsoverlast zal ervaren van de windmolens. Hem is niet duidelijk of de windrichting en -kracht in de geluidsberekeningen in het voorontwerpbestemmingsplan en de MER meegenomen is. Dan zou de toename wellicht nog groter worden dan 4 dB.

3.
Slagschaduw: volgens tabel (Bron: http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0828 .BPwndmlnprkelzbrg- VO01/ t_NL.IMRO.0828.BPwndmlnprk elzbrg-VO01.html#_5.3_Slagschaduw) neemt de slagschaduwbelasting op de rand van Haren toe van 3 naar 9 uren bij 7 i.p.v. 5 windmolens. Dat is relatief gezien een veel hogere toename dan op de overige locaties in de tabel.

4.
Landschappelijk beeld: (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0828.BPwndmlnprkelzbrg-VO01/t_NL.IMRO.0828.BPwndmlnprkelzbrg-VO01.html#_4.4_Landschappelijkbeeld). Het windpark (zonder wijzigingsbevoegdheid) heeft effect op het landschap. Met windturbines in de wijzigingsbevoegdheid is dit effect groter. Het windpark met de wijzigingsbevoegdheid (7 i.p.v. 5 windmolens) steekt verder het landschap in, past daarmee minder in de visie "kop op de stad".

5.
Waardevermindering: Als laatste argument geeft inspreker aan dat zijn woning door de extra geluid- en slagschaduwbe1asting (bij 7 i.p.v. 5 windmolens) minder waard zal worden. Deze waardedaling zal in de vorm van planschadevergoeding gecompenseerd dienen te worden door de gemeente Oss.

Besluit
Wij vinden de inspraakreactie ongegrond.

Wijzigingen in ontwerpbestemmingsplan
Geen.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders

1.
De reactie van inspreker is gericht tegen de twee mogelijke extra windturbines aan de noordzijde van het plangebied (WT6 en WT7). Wij merken vooraf op dat deze windturbines geen rechtstreekse bouwtitel krijgen in het bestemmingsplan, maar vallen onder een wijzigingsbevoegdheid. Dit betekent dat een definitieve afweging over realisatie pas plaatsvindt bij toepassing van de wijzigingsbevoegdheid. Dit brengt een aparte procedure met zich mee. Verder is het van belang om te vermelden dat de zogenoemde bedrijfsmolen (WT5) wordt geschrapt. Het bestemmingsplan zal in het vervolg uitgaan van maximaal 6 windturbines (4 rechtstreeks te bestemmen en 2 d.m.v. een wijzigingsbevoegdheid).

Inspreker woont op een afstand van circa 1000 meter van de dichtstbijzijnde mogelijke windturbine nummer 7 (WT7). Inspreker is bang voor onevenredig veel geluidhinder en slagschaduw ten gevolge van de 2 mogelijke extra windmolens (na toepassing van de wijzigingsbevoegdheid). Inspreker hoeft zich hierover onzes inziens geen zorgen te maken vanwege de volgende redenen:

Geluid
Tijdens de MER-fase hebben wij aangegeven dat wij, met het oog op het waarborgen van een goed woon- en leefklimaat, streven naar een maximale geluidbelasting van 42 dB Lden op alle woningen. De planregels in het ontwerpbestemmingsplan zorgen dat deze strengere waarde van 42 dB Lden ook wordt gehaald op bijna alle woningen (op maximaal 7 woningen na). Ook bij een maximale invulling van het plangebied met 6 windmolens, is de maximale geluidbelasting op de woning van inspreker maximaal 42 dB Lden. Deze norm is aanzienlijk strenger dan de (milieu)norm uit het Activiteitenbesluit en voldoet ruimschoots aan de aanbeveling die de Wereldgezondheidsorganisatie doet in haar rapport van 2018 om de geluidsbelasting van de windmolens op de omgeving te beperken tot maximaal 45 dB Lden. Overigens ligt de te verwachten geluidbelasting van de windmolens, op de woning van inspreker, ook ingeval van realisatie van 2 extra molens, zelfs lager dan 42 dB Lden, gelet op de afstand van de woning van inspreker tot het windmolenpark. Ter indicatie: voor het dichterbij de windmolens gelegen adres Den Heymit 17 geldt een geluidbelasting van 39 dB Lden ingeval van 6 windmolens (en 35 dB Lden bij 4 windmolens).

Slagschaduw:
Voor slagschaduw op woningen geldt, ook ingeval van 2 extra windmolens, dat wij deze beperken tot maximaal 6 uur op jaarbasis. Voor de windturbines waarvoor nu een vergunning is aangevraagd (windturbine 1 t/m 4), regelen we in de omgevingsvergunning dat beide deelparken samen (cumulatief), niet meer dan 6 uur slagschaduw veroorzaken (in totaal, op jaarbasis). Voor de eventueel 2 extra windmolens, die alleen na het toepassen van een wijzigingsbevoegdheid o.g.v. het bestemmingsplan kunnen worden gerealiseerd, nemen we een voorwaarde op in de wijzigingsbevoegdheid. Deze voorwaarde regelt dat, ook na toepassing van de wijzigingsbevoegdheid (en realisatie van 6 windmolens in totaal) op alle woningen maximaal 6 uur slagschaduw wordt veroorzaakt. De conclusie is dus dat de toename van slagschaduw ten gevolge van de 2 extra

windmolens beperkt zal zijn: opvulling tot *maximaal* 6 uur op jaarbasis op woningen waar nog geen sprake is van 6 uur slagschaduw. In de praktijk ontvangen veel woningen uiteraard ook, na de bouw van de 2 extra molens, minder slagschaduw dan 6 uur per jaar.

Inspreker is van mening dat de 2 extra windmolens niet passen binnen het open gebied van de Beerse Overlaat en de Hertogswetering. Wij verwijzen naar ons antwoord onder nummer 4 (hierna).

Het alternatief van inspreker om de 2 extra windmolens te plaatsen in het zoekgebied "De Hoed", ofwel ten zuiden van de Broekstraat en alle windmolens dichterbij elkaar te plaatsen is geen reëel alternatief. Vuistregel voor de hoge windmolens die hier aan de orde zijn, is dat de onderlinge afstand circa 500 meter bedraagt, omdat ze anders 'in elkaars wind' staan. De windmolens kunnen dus niet zo maar dichter bij elkaar worden gezet. De gekozen opstelling is bovendien tot stand gekomen na zorgvuldig onderzoek en beoordeling van een groot aantal alternatieven op vele aspecten, waarna bovendien nog een optimalisatieslag heeft plaatsgevonden. Dit om met alle (hinder)aspecten zo goed mogelijk rekening te houden.

2.
Wij verwijzen naar ons antwoord onder punt 1. De gemiddelde geluidbelasting op jaarbasis van woningen is beperkt tot maximaal 42 dB Lden en ligt op de woning van inspreker nog lager.

In de wettelijk voorgeschreven reken- en meetmethode is ook het effect van de windverdeling (overheersende windrichting) en de windsnelheid meegenomen. In de berekeningen bij het MER en de aanvragen omgevingsvergunning is hier dus ook rekening mee gehouden.

3.
Wij verwijzen naar ons antwoord onder punt 1. Hieruit blijkt dat geen enkele woning met meer dan 6 uur slagschaduw in totaal op jaarbasis te maken krijgt, ten gevolge van de windmolens. Dit omdat als er sprake is van meer slagschaduw een stilstandverplichting voor de windmolens geldt. Dit achten wij acceptabel.

4.
Het klopt dat in het MER is aangegeven dat het zgn. 'opbrengstalternatief' met 7 windmolens een negatiever effect heeft op landschap en natuur dan het voorkeursalternatief met 5 molens (inmiddels gaan we uit van 6 en 4 molens). Maar in het MER staat ook dat het toevoegen van windmolens in de Schil in het opbrengstalternatief leidt tot meer energieopbrengst en daarmee een grotere bijdrage levert aan de duurzaamheidsambities van Oss. Het MER brengt de gevolgen van de verschillende alternatieven uitvoerig in beeld. Het is aan het gemeentebestuur om hier vervolgens een afgewogen keuze in te maken. Dit is gebeurd op 14 december 2017. De gemeenteraad heeft toen, alle belangen afwegende, besloten om ook een wijzigingsbevoegdheid op te nemen in het bestemmingsplan voor een eventuele latere uitbreiding naar 7 molens (inmiddels zijn dit er 6).

5.
In artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening is een regeling opgenomen voor het vergoeden van eventuele planschade als gevolg van een ruimtelijk besluit. Indien inspreker meent dat zijn woning in waarde zal dalen als gevolg van de vaststelling van dit bestemmingsplan, kan hij daarvoor een aanvraag tot tegemoetkoming in schade indienen bij de gemeente. De gemeente zal deze aanvraag volgens de geldende procedureregels in behandeling nemen.

Inspraakreactie 3

Samenvatting inspraakreactie
1.
Windturbines kunnen gezondheidsproblemen veroorzaken als mensen erdoor worden blootgesteld aan buitensporige geluidsniveaus. Dat staat in Europese richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Hiervoor verwijzen insprekers naar het rapport "environmental noise guidelines fort he european region' (zie

http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/383921/noise-guidelines-eng.pdf?ua=1).
Geluidsoverlast kan negatieve gezondheidseffecten hebben, aldus een verklaring van de WHO, onder meer op het hart. Het geluid van windturbines kan, net als andere omgevingsgeluiden, een grote impact hebben op de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Heeft u dit plan aan deze richtlijnen getoetst?

2.
Landelijk is er een discussie gaande over het terug brengen van de norm Lden van 47 dB naar Lden 42dB. Hierover is nog geen besluit genomen. Waarom wacht u niet op de besluitvorming?

3.
Uw college en raad geven miljoenen uit, van onze centen, aan ecoducten, onderdoorgangen, ed. om een paar muizen e.d. te beschermen. Terwijl u nu miljoenen belastinggeld worden besteed aan het doden van honderden vogels e.d. Om nog niet te spreken van invloed die windmolens op dieren hebben. Kan niet anders concluderen dat er is sprake is van een bestuurlijke dwaling.

4.
Windenergie op zee is (voor de overheid dus voor de belasting betaler) inmiddels veel goedkoper dan windenergie op land, tot wel bijna O procent! In de toekomst is hiervoor zeker geen subsidie meer benodigd. Bovendien is er al voldoende ruimte op de Noordzee gereserveerd voor windturbines om alle plannen voor wind op land te kunnen vervangen. Wanneer de investering in windenergie zou verplaatsen van land naar zee, dan wordt er meer en goedkopere energie opgewekt! Tevens is er op zee altijd wind. Er is dus geen enkele reden meer om nog windmolens op land te bouwen! Dus waarom nog op het land bouwen? Al blijft de schade door windmolens aan het milieu onverteerbaar. In plaats van nieuwe windmolens op land, kunnen we veel beter alleen nog nieuwe windparken op zee gaan bouwen. Dat is goedkoper, levert meer energie op en bespaart omwonenden overlast.
Daarom moet de subsidieregeling voor wind op land zo snel mogelijk worden stopgezet. Dat is de boude conclusie van Kees Pieters van het onderzoeksbureau Nederwind in het rapport Wind op zee in relatie tot wind op land. Pieters hield daarvoor alle beschikbare overheidsinformatie over windenergie tegen het licht en ontwikkelde een kaart waarop de overheidskosten van windenergie in centen per kilowattuur worden uitgedrukt. Die zijn in Gelderland, Noord-Brabant en Limburg ruwweg drie keer zo hoog als bij de drie in zee geplande windparken Hollandse kust noord, zuid en Borssele. Bij de verder uit de Noordzeekust geplande windparken is dat verschil kleiner. Maar nog altijd zijn de overheidskosten per kilowattuur daar substantieel lager dan in alle regio's op land. Alleen in een smalle strook langs de noordwestkust benaderen de kosten van wind op land die van wind op zee. 'Windmolens worden steeds groter en zorgen voor overlast voor omwonenden: laagfrequent geluid, slagschaduw en horizonvervuiling aldus Pieters. 'Ze zijn dan ook niet meer nodig.'
Verschillende scenario's
Pieters rekende een aantal scenario's door. In een ervan wordt dezelfde hoeveelheid groene stroom (maar nu op zee) opgewekt tegen een 1 miljard euro lagere kosten. In een ander scenario rekent hij de hoeveelheid extra energie uit die bij handhaving van de geplande subsidies op zee kan worden opgewekt (ruim 10 petajoule per jaar). Dus waarom nog op het land bouwen?

5.
Elzenburg- De Geer ligt in een gebied met een van de laagste windsnelheden van Nederland. Er is niet beargumenteerd waarom nu juist voor deze volstrekt onlogische locatie is gekozen, welke qua rendement de slechte keuze is met het laagste rendement. Er moet ernstig getwijfeld worden aan de kwaliteit van bestuurders die deze feiten naast zich neer leggen.

6.
De door uw college nu voorgestelde variant van 4 naar respectievelijk 7 windmolens wordt niet vermeld in met de MER rapportage. Zonder in detail hierop in te gaan (doen we later) wordt dit afgedaan met woorden als aannemelijk ed. Uw MER rapportage is onvolledig. Zo kunnen wij niet beoordelen wat de mogelijke invloeden zijn op ons leven. Volgens ons het

wij als burger recht op volledige en correct informatie!!! Daar is nu geen sprake van. Er wordt verwezen naar varianten die nu niet meer relevant zijn.

7.
In de MER-rapportage wordt niet gekeken naar de invloeden van alternatieve windmolens, zonne-energie, kernenergie, energie opwekking door water, biogas, waterstof, waterkracht, vliegende turbines, ed. Hiermee is deze MER-rapportage onvolledig en bevooroordeeld.
'Juist' en 'volledig' dat zijn basiseisen waaraan de informatie in een MER moet voldoen, is 'juistheid' en 'volledigheid': klopt de gepresenteerde milieu-informatie, en is er ook voldoende milieu-informatie om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen in de besluitvorming? Voor 'juistheid' is onder meer van belang dat de informatie up to date is. Daarnaast speelt een rol dat een MER niet alleen feiten & cijfers op een rij zet, maar ook een zekere onderbouwing van de correctheid van de gegevens bevat: welke methoden zijn gebruikt om de effecten te voorspellen? Een MER moet een eerlijk verhaal zijn. Dat betekent bijvoorbeeld ook dat alternatieven gelijkwaardig en evenwichtig moeten worden uitgewerkt. Het afbakenen van reikwijdte & detailniveau in het voortraject van de procedure is vooral bedoeld om op voorhand voor een specifiek project zo goed mogelijk in kaart te brengen welke informatie benodigd is. Hiervan is in deze MER-rapportage geen sprake.
Bijvoorbeeld: Vortex Badeless windmolens is een ideaal alternatief. Deze wiekenloze windmolens zetten 30% van de windkracht om in energie maar is de helft goedkoper waardoor de energiewinst uiteindelijk 40% hoger ligt.
Daarnaast hebben zij MINDER ruimte nodig, MINDER geluidoverlast, GEEN slagschaduw, MINDER vogelslachtoffers, MINDER onderhoud, MINDER horizonvervuiling en kan op MEER locatie geplaatst worden. Bijvoorbeeld langs de weg van de toekomst. Dan kan er tenminste gesproken worden over een weg van de toekomst. Is dit niet een mooie uitdaging voor uw gemeente.

8.
Dat windmolens zullen leiden tot geluidsoverlast is zeker, wat blijkt uit de MER rapportage. De nadelige gevolgen van overmatige geluidshinder zijn onevenredig groot in het licht van het maar heel beperkte belang dat gediend is met de oprichting van dit windmolenpark. Het gevolg is dat wij ramen, deuren en ventilatieroosters moeten sluiten, met als gevolg een onleefbare woning om nog maar niet te spreken van onze leefomgeving. Uit uw MER - rapportage blijkt maar eens te meer dat het u een zorg zijn!!! Aangezien uw enige onderzoek, reactie en/of onderbouwing hierover ontbreekt.

9.
Windmolens produceren eveneens laagfrequent geluid waar kinderen en dieren zeer gevoelig voor zijn. Zeker gezien de landelijke omgeving met veel landbouwbedrijven. Uit objectieve studies komt duidelijk naar voor dat dieren hierdoor veel meer gestrest zijn met als gevolg veel meer sterfte en onvruchtbaarheid onder de dieren. Met als gevolg dat het naast ons gelegen dierenpension ons veel meer overlast zal bezorgen. Dit zeker in de nachtelijke uren. Met o.a. als gevolg slecht slapen, stress en concentratieverlies. Zonder dat de eigenaar hier enige invloed op heb en er iets aan kan doen. Dat wordt door dit plan veroorzaakt. De aangeduide locatie is dan ook niet aangewezen voor zo'n grootschalig project.

10.
De Groene Rekenkamer heeft een rapport gepubliceerd waarin de Financiële gevolgen voor de Nederlandse gezinnen zijn berekend als het huidige windenergie beleid van de overheid gevolgd blijft worden. Door de Nederlandse windambities moet de belastingbetaler vanaf heden, jaar na jaar tot tenminste 2031 tientallen euro's per maand meer aan koopkracht inleveren. In 2020 is een gemiddeld huishouden € 63 per maand aan energiebelasting kwijt. Door de netbeheerder doorberekende extra kosten komen hier nog bij. Hier bovenop komt mogelijk, vanwege het Nationaal Energieakkoord, nog eens € 9,- per maand, mits het akkoord in de huidige vorm daadwerkelijk van kracht wordt. De cijfers tonen aan dat in 2020 de totale gemiddelde energiebelasting dan uitkomt op € 90 per maand per huishouden, of€ 1080,- per jaar. Wordt inderdaad een nationaal energieakkoord gesloten dan krijgt de Nederlandse energieconsument een maandelijkse energienota gepresenteerd die de hoogste in Europa is, nog voor Denemarken en Duitsland. Dit logenstraft de heersende opvatting dat duurzame energie de energienota voor huishoudens zal verlagen.

De door de regering zo vurig gehoopte economische groeiverwachting wordt met het huidige windenergie beleid volledig onderuit gehaald. Burgers zullen tot in lengte van jaren te maken krijgen met een netto koopkrachtverlaging die een gevoelige aanslag op de Nederlandse economie betekent. De consument zal nog meer dan vandaag ook in de toekomst de hand op de knip houden wat een geweldige klap voor het Nederlandse bedrijfsleven betekent. Naar schatting zal het aantal werklozen met ongewijzigd windenergie beleid de komende vijf jaar al toenemen tot het nooit eerder vertoonde niveau van 1 miljoen. De haalbaarheid van de windambities wordt door het CBS en PBL betwijfeld. Er blijkt geen eenduidige kosten- batenanalyse beschikbaar. Overheden geven miljarden uit zonder het vereiste zicht op de bestedingen, zo blijkt uit het Parlementair onderzoek "Kosten en effecten klimaat- en energiebeleid". Dit onderzoek laat zich terughoudend tot kritisch uit over het bereikte effect van duurzame energieopwekking op CO2-terugdringing door duurzame energie zoals windenergie. De economische baten lijken vooralsnog verwaarloosbaar. Wat het scheppen van banen betreft moet men bedenken dat het de vraag is of deze bedrijfstak ooit op eigen benen zal kunnen staan. Daarnaast is de bijdrage aan werkgelegenheid bescheiden. De vraag is dan ook gerechtvaardigd of het wenselijk is deze weg te vervolgen ten koste van een fors verlies aan koopkracht, economische groei en onderzoek naar wel levensvatbare technologieën voor elektriciteitsopwekking en welke politieke partijen hier verantwoording nemen voor deze desastreuze economische ontwikkelingen. Hier gaat de MER volledig aan voorbij.

11.
Daarnaast horen windturbines van deze omvang niet thuis nabij bebouwing wegens de slagschaduwen die zij veroorzaken en wegens de visuele hinder ervan. Gezien de hoogte van deze windmolens en de rotordiameter zal de schaduw dus tot ver in de omgeving zichtbaar zijn. Er wordt enkel rekening gehouden met de slagschaduw die mensen zullen ondervinden BINNEN hun woning. Er wordt met geen woord gerept met over de slagschaduw waarvan heel wat mensen in hun tuin en dieren in de omgeving hinder zullen ondervinden. Met als gevolg veel onrust onder dieren bij het naast gelegen dierenpension met de hier bovengenoemde gevolgen. Met als gevolg een onleefbare leefomgeving. Met alle gevolgen van dien.

12.
U heeft toegezegd de invloeden en consequenties van de windmolens in tuinen te onderzoeken. Hierbij is het gebleven. Gaat u dit nog onderzoeken?

13.
Zowel de slagschaduw als de geluidsoverlast als meer hinder van het naast gelegen dierenpension zullen bovendien een aanzienlijke waardedaling van mijn woning met zich meebrengen en naar aller waarschijnlijk onverkoopbaar worden. Neem u deze kosten voor uw rekening? Hierbij stellen wij u aansprakelijk.

14.
Er zijn veel gevallen bekend van windturbines die stilgelegd worden vanwege de geluidshinder en de slagschaduw die ze veroorzaken. Gezien de korte afstand tot drukke bebouwing mag men enorm veel klachten verwachten met het stilleggen van de molens als enige optie. Verzoek u dan ook te uitkijken naar andere locaties waar de windturbines veel minder hinder zullen veroorzaken.

15.
Voor huur of pacht worden ongelooflijke bedragen (subsidies) betaald voor grond, in relatie wat een huurder cq. pachter niet kan gebruiken. Terwijl hij het overige gewoon kan exploiteren en dat 25 jaar lang. Hiervoor kunt u tientalen hectaren grond kopen en later weer verkopen. Er is sprake van omkoping en kapitaal vernietiging. Bijvoorbeeld "DE ZEE".

16.
U heeft reeds aangeven dat er een financiële vergoeding tegenover kan en/of moet staan. Het betreffende bedrijf dat deze windmolens wil plaatsen staat hier niet weigerachtig tegenover. Dit is niet zo moeilijk met geld van alle verkregen subsidies. Voor wie, waar, wanneer en hoeveel wordt in de presentatie niet geheel duidelijk. Beantwoording van de vragen werden politiek ontweken. Wij vragen ons af in welke mate is uw college nog objectief kunnen handelen in het toekennen van de benodigde vergunning(en). De omliggende bedrijven en omwonenden zullen dagelijks geconfronteerd worden met de

hinder, maar worden echter niet gecompenseerd voor ongemak en waardeverlies van hun woning en bedrijf. Enkel de belanghebbende partijen, waar onder u, varen er wel bij. Inwoners van de gemeente Oss hebben hier niks aan. Met andere woorden belastinggeld verspilling van uw inwoners.

17.
Een windmolenpark hoort niet thuis een landelijk gebied met in de directe nabijheid een ecologische verbindingszone en in een vogelbeheersgebied. Naast alle gevolgen voor het dierenrijk zullen vogels zullen verpletterd worden door de wieken. En dit vind u acceptabel terwijl u op ander locatie weer miljoenen uitgeeft om dieren te bescherming. Dit meten met twee maten. Om maar niet spreken van … bestuur.

18.
Het plaatsen van windmolens is een aantasting van het gebied. Zowel visueel (horizonvervuiling) als voor de natuur, o.a. sterfte van dieren.

19.
Dit windmolenpark ligt dicht bij bedrijven met hoog risico gehalte waardoor bij calamiteiten, bijvoorbeeld bij het afbreken van een wiek, ijsvorming, ed. een groot risico ontstaat voor de inwoners en werknemers van bedrijven in de gemeente Oss. Wil uw college dit op zijn geweten hebben?

20.
Verder is het absurd dat er een windmolen wordt geplaatst in de nabijheid van een van de zonnepanelen langs de weg van de toekomst. Denk aan allen maar aan de slagschaduw. Wederom onze belastingcenten weggegooid.

21.
De windmolens staan hier gepland nabij drukbevolkte gebied waar ze een overweldigende impact zullen hebben op het landschap en op de omringende waardevolle landelijk gelegen dorpen in uw gemeenten. Dit gebied zal door de grootte van de windturbines omgevormd worden van landelijke omgeving naar semi industrieel/gebied. Deze locatie is dan ook totaal ongewenst. Te meer er voldoende alternatieven zijn voor inplanting van windmolens op locaties waar de impact op het milieu en de omgeving veel minder groot is. Het lijkt me evident dat eerst grootschalige industrieterreinen, verkeerswegen (autosnelwegen, waterwegen,...) in overweging genomen wordt, voor de plaatsing van windmolens vooraleer men denkt aan een open gebied, zo dicht bij bebouwing zonder wezenlijk achtergrondgeluid om te maskeren. Er dient om landschappelijke redenen aansluiting gezocht te worden bij bestaande grootschalige infrastructuren, zoals zeehavens, sluizencomplexen, bundeling van lijninfrastructuren.

22.
Wetenschappelijke studies wijze uit dat de negatieve gevolgen op de gezondheid van mensen en dier, zich uitstrekken tot twee kilometer ver gezien de geluidshinder (waaronder ook laagfrequent geluid) en de slagschaduw. De gekozen locatie voldoet absoluut niet aan deze voorwaarden. Vandaar dat de Europese Raad ook adviseert om dergelijk grootschalige projecten op minimaal twee kilometer van de bebouwing te zetten. Dergelijke mastodonten in de nabijheid van bedrijven en woningen plaatsen is onverantwoord, als men vooraf al kan inschatten welke negatieve gevolgen dit zal hebben voor de omwonenden. Het belang dat de windturbines dienen is de bijdrage aan een vermindering van het klimaatprobleem. De turbines vormen in dat opzicht echter nog niet eens de spreekwoordelijke druppel op een gloeiende plaat. Er zijn betere methoden om het klimaatprobleem aan te pakken en voor zover dat probleem moet worden opgelost met behulp van windenergie, zijn er veel geschiktere locaties om turbines te plaatsen dan deze locatie. De inbreuk op het landschap en de aanzienlijke milieubezwaren voor de bedrijven en woningen zouden in de belangenafweging veel meer gewicht in de schaal moeten leggen, dan de uiterst minimale bijdrage die de turbines leveren aan de oplossing van het klimaatprobleem. Zonder dat ook maar enige wezenlijke bijdrage aan de oplossing van het klimaatprobleem wordt geleverd, wordt er hier een aanzienlijk nieuw milieuprobleem geschept voor de omwonenden.

23.
Bij locatiekeuze voor windmolens is het van doorslaggevend belang het vermijden van een nadelige impact. Broedgebieden, pleister- en rustgebieden en belangrijke trekroutes van beschermde, bedreigde, kwetsbare of zeldzame soorten, moeten in toepassing van het voorzorgsprincipe dan ook vermeden worden voor de inplanting van windturbines. De gekozen locatie ligt zo dicht bij de ecologische verbindingzone en in een vage/beheersgebied waar vogels fourageren en voortplanting dat dit dan ook onaanvaardbaar. Op de plaats waar de windturbines zouden komen, is er dagelijks veel activiteit van vogels andere dieren dat dit volledig zal worden verstoord door de aanwezigheid van de windturbines. Dit wordt in uw landschap-rapport gebagatelliseerd.

24.
Inmiddels is er in vele landen meer ervaring opgedaan met de effecten van grote windturbines. Deze wijzen er op dat deze ernstige gezondheidsproblemen kunnen veroorzaken, waarschijnlijk als gevolg van de effecten van laagfrequent geluid. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan te hoge bloeddruk, duizeligheid, neusbloedingen, oorsuizingen, hoofdpijn, hartproblemen, slapeloosheid, vermoeidheid, misselijkheid en overgeven, depressie en neigingen tot zelfdoding. Het hoeft geen betoog dat zulks in vele gevallen tot arbeidsongeschiktheid heeft geleid. Vaak werden bewoners de facto uit hun huis gejaagd, waarbij hun woning onverkoopbaar achterbleef. Neemt u dit voor uw rekening?

25.
Groene stroom ten koste van de natuur, dieren en de inwoners schiet echter zijn doel voorbij. Het doel heiligt de middelen niet en groene stroom kan dus geen excuus zijn om de bestaande natuur nadelig te beïnvloeden en een landelijke omgeving zo ingrijpend te verstoren. Zoals bovenstaand aangegeven zijn windmolens op zee minder belastend en vele malen goedkoper.

26.
Deze windturbines zullen leiden tot geluidsoverlast de voorkeur gaat uit naar zones waar reeds een vorm van geluidsverstoring aanwezig is (zoals grootschalige industrieterreinen, autosnelwegen,...). De gekozen locatie beantwoordt hier totaal niet aan. Op deze vlakte is er weinig achtergrondgeluid aanwezig. Vooral overdag, 's avonds, 's nachts en tijdens weekends is het hier zeer stil. Het geluid van de windmolens zal dan ook zeer prominent aanwezig zijn en hun geluid zal zich zeer ver uitstrekken wegens het ontbreken van ander achtergrondgeluid. De hinder zal in deze omgeving zeer sterk aanwezig zijn en zal dus een sterke verstoring van de huidige situatie zijn. Wij missen de onderbouwing waarom windmolens op de door u aangewezen locatie.

27.
Wij zijn van mening dat zonne-energie, ondanks dat het niet fraai is, is veel betere oplossing is voor het milieu en leefomgeving. Zo hebben de inwoners van Oss rechtstreeks voordeel van hun belastingcenten. En gaat de subsidie niet rechtstreek naar de winsten van bedrijven.

28.
Uit alle verslagen rapporten e.d. kan niet anders worden geconcludeerd dat alle negatieve effecten door u worden gebagatelliseerd. Een adequaat antwoorden/of onderbouwing ontbreekt. Het enige wat u zegt het pas binnen de wettelijke kaders. Hierbij gaat u volledig voorbij aan uw zorgplicht.

29.
U maakt onregelmatig gebruik van crisis en herstelwet onder mom van voor 25 jaar. Dit heeft niks met crisis- en herstelwet te maken. Wij geloven hier niks van. Wij hebben die indruk dat u indien nodig om u doelstelling te bereiken hiervan (mis)gebruik van gaat malen. Allereerst is dit kapitaal vernietiging en ten tweede beperkt u de mogelijkheden van rechtvaardigheid.

30.
In artikel 14.1 staan een streefwaarde Lden van 42 dB. Wat heeft dit voor zin? Met een streefwaarde kunt u alle kanten op, dit kan u te pas en onpas gebruiken in uw

besluitvorming. Wij zijn van mening dat dit een maximum moet zijn. Is diverse bijeenkomsten is dit gezegd.

31.
Artikel 5.12 worden de minimale en maximale hoogtes en diameters aangegeven. Waarbij de maximale aangegeven hoogtes worden overschreden. Waarom is dit niet op elkaar afgestemd?

32.
Uit het aanvullende geluidsrapport van M+P raadgevende ingenieurs B.V. d.d. 17 april 2018 blijkt de geluidbelasting op onze woning ruim 45dB te zijn. Dit is ruim boven uw streefwaarde van 42dB. Het wel opvallende dat er allen naar de natuur wordt gekeken en niet naar de mens. Wat gaat u hieraan doen?

33.
Volgens uw voorwaarde moet de windmolens worden voorzien van obstakel- en markeringsverlichting. Naast sluiten van onze ramen en ventilatierooster i.v.m. moeten wij ook de gordijnen dicht gaan doen om ons te beschermen tegen invloeden van buitenaf. Laat staan dat we nog in de tuin kunnen gaan zitten. Al met al alleen maar negatieve gevolgen en de daaruit voorvloeiende schade die wij kunnen gaan leiden. Dit is in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

34.
Met verbazing heb gelezen dat de windmolens in hun verschijning vorm afwijkend mogen zijn met een maximum van 10% waar slaat deze 10% op? Lengte, hoogte, breedte, vorm, wieken, rotor, kleur, e.d.? Dit is niet duidelijk gedefinieerd. De vertoonde presentatie slaat nergens op, is onrealistisch. Waarom niet alle windmolens het zelfde?

35.
Worden de windmolens en bijbehorende gebouwen ook getoetst door de welstandcommissie? Kom dat namelijk nergens tegen.

36.
De windmolens komen te liggen in het laaggebied Maas en Waal voor militaire hefschroefvliegtuigen en voor opleidingsdoeleneinden bestemde propellervliegtuigen. Dit minimale vlieghoogte is 30 meter. Er wordt zelfs regelmatig lager gevolgen. Dit is vele malen lager dan de windmolens. Op geen enkele wijze worden c.q. zijn de risico's in beeld gebracht. Wat zijn de gevolgen?

37.
Een duidelijke geluidkaart met cirkels ontbreekt. Volgens Pondera komen die er ook niet omdat dit te ingewikkeld is. Hoe moeten wij beoordelen wat de invloeden hiervan zijn? Dragend laagfrequent geluid draagt kan tot wel 2000 meter overlast geven. Dit wordt genegeerd in de MER, terwijl wetenschappelijk is aangetoond dat tot gezondheidsklachten kan leiden. Alleen al het fatsoen van een goede buur vraagt van u dat dit zorgvuldig wordt onderzocht en niet terzijde wordt gelegd.

38.
Voor klachten verwijst u naar een omgevingsraad. Niet de omgevingsraad maar u moet bij klachten handhavend optreden. Een omgevingsraad heeft geen enkel bevoegd gezag.

39.
In de bijeenkomst van 27 augustus 2018 is er gesproken over het mogelijke door ontwikkelen naar een energiepark. Wat wordt hiermee bedoeld? In voorontwerp wordt hier niet overgesproken. Of valt dit binnen uw wijzigingsbevoegheid?

40.
Verbeteren ruimtelijke kwaliteit gaat u pas onderzoek in de fase van doorontwikkeling naar energiepark. Volgens ons is dit strijdig met het beleid van de provincie. Wel of geen energiepark u dient bij het plaatsen van windmolens de ruimte kwaliteit van het landschap te verbeteren.

41.
Uw gemeente vindt het ongewenst om langs de wegen bomen te plaatsen om de lange zichtlijnen van het open komgebied te onderbreken. Dit is erg dubbel. Wel windmolens plaatsen maar geen bomen. Het effect is het zelfde. Geen bomen dan ook geen windmolens. Windmolens tasten dit meer aan de bomen. Aangezien de windmolens in de wijde omgeving zichtbaar zijn en bomen alleen plaatselijk. Het plaatsen van bomen neemt het zicht op de windmolens nagenoeg niet weg omdat deze windmolens boven alles uittornen.

42.
Uw voorstel is strijdig met het landschap advies. Waarom legt u dit advies naast u neer? Tevens ontbreekt het door u voorgestelde plan in dit advies. Graag als nog toevoegen.

43.
Uw voornemen is strijdig met alle van toepassingen zijn bepalingen en regelgeving.

44.
Tijdens de podiumbijeenkomst op 27 september 2017 was mevrouw H. Renders gesprek/eider. Mevrouw Renders was toen en is nu raadslid. De taak van een raadslid is onafhankelijk het beleid uw college te beoordelen en te controleren. Daarvan is nu geen sprake meer. Het is laakbaar en ontoelaatbaar dat uw college een raadslid inschakel voor een podiumbijeenkomst om uw beleid te promoten. Omkoping!!! Tevens is het een kwalijke zaak en ongehoord dat een raadslid zich hiervoor laat gebruiken. Van twee walletjes eten!!!
Op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur verzoek wij u hierbij alle correspondentie, aantekeningen, memo's, gespreknotitie(s), betalingen, etc., etc. in zaken het bovenstaande binnen het voorgeschreven termijn te verstrekken.

45.
In het natuurrapport wordt uitgegaan van een drietal veldonderzoeken en daarop wordt een oordeel gegeven. De waarneming komen niet overeen met wij dagelijks zien. Vind het natuurrapport dan ook misleidend. Of is dit met voorbedachte reiden?

46.
Het bouwen van windparken is economische onverantwoord. Alles bij elkaar genomen kost de bouw van windmolenparken de Nederlandse maatschappij meer dan het oplevert, ook als je de effecten op milieu en gezondheid meerekent. De opbrengsten van windmolens worden te hoog ingeschat en de kosten te laag geraamd. Dit blijkt uit de rapporten van het CPB. Volgens berekeningen van emeritus hoogleraar Pieter Lukkes zorgt windenergie op land en zee de Nederlandse bevolking voor een extra last van 70 miljard. "Het voor 2020 aanleggen van windparken met een totale omvang tot 6000 MW blijkt in alle geanalyseerde scenario's, varianten en hierop toegepaste gevoeligheidsanalyses maatschappelijk onrendabel te zijn" aldus CPB. En hieraan wil u gemeente medewerking! Toonbeeld van onbehoorlijk bestuur.

47.
Hoe gaat u alles monitoren?

48.
Het algemeen kunnen wij niet anders concluderen wie betaald bepaald. Bijvoorbeeld wordt in de MER rapportage gezegd dat er geen jurisprudentie is over schade. Er zijn tientallen zaken bekend, zelfs een rapport van een van uw adviseurs. Wilt u ons misleiden?

49.
Tenslotte moeten wij straks maar weer gaan aantonen en een hoop kosten maken voor o.a. planschade, eventuele ziektes e.d. dit moeten wij ondanks alle negatief effecten voor onze rekening nemen. Vindt u dit redelijk dat wij strak moeten vechten tegen de door ons betaalde juristen? Zij leven er wel bij. Deze schade vallen niet binnen het maatschappelijk risico.

50.
Hoe zit met uw zorgplicht? Hoe voldoet u hieraan?

51.
Uw handelswijze in de zaak samenwerking met ECO en ESCOSS is rond uit treurig te noemen en een toonbeeld van oneconomische handelen. Uitstel, uitstel en uitstel. Dit is dient geen enkel belang. Kost alleen maar onnodig veel (belasting) geld.

52.
Wij behouden ons en allertijden het recht voor om aanvullende aspecten aan de orde te brengen.

53.
Gaan windmolens wel doen van wat u aangeeft? Uit diverse rapporten blijkt dat windmolens niet doen wat is aangegeven. Hoe gaat u dit monitoren?

54.
De turbineziekte is een redelijk moderne ziekte. Logisch ook, want de ziekte wordt door windmolens veroorzaakt. Het gaat hier om de zogenaamde windturbines waarmee elektrische energie wordt opgewekt. De energie die hieruit vrij komt noemen we windenergie en is een vorm van groene stroom. Windmolens voorzien vele huishoudens van stroom en besparen daarmee het gebruik van fossiele brandstoffen, maar kennen ook een aantal nadelen. Zo zijn ze vaak ontsierend voor het landschap en hinderen soms de scheepvaart wanneer windmolens geplaatst worden op zandbanken. Voor de natuur betekenen windmolens ook nadelen. Vogels botsten soms wel eens tegen een windmolen op met veelal de dood tot gevolg. Ook kan een vogel door de luchtdruk uit de lucht geslagen worden. Vleermuizen vinden de dood door de drukverschillen. Het broedgebied van vogels kan verstoord worden. Daarnaast zorgen windmolens ervoor dat hoge en lagere luchtlagen met elkaar vermengd worden. Dit geeft een ander klimaat in het gebied van de windmolens, met een veranderde natuur als gevolg. Bij mensen veroorzaken windmolens die gebruikt worden ten behoeve van energie, soms de turbineziekte. Deze ziekte komt volgens Amerikaans onderzoek voor bij mensen die in de directe nabijheid van windmolens wonen. Niet iedereen loopt het risico om de turbineziekte op te lopen, maar het risico zijn wel hoog. Wat gaat er aan doen om te dit voorkomen? In alle rapporten ed. wordt over gezondheidsrisico niet gesproken. Wat gaat u hieraan doen?

55.
Wat gebeurt er met het energieoverschot bij krachtige wind? Wat gebeurt er als er een energie tekort is, bij geen wind?

56.
Het landschap rapport adviseert windmolens in lijn of raster te plaatsen. Uw voorstel voldoet hier niet aan. Waarom wijkt u hiervan af?

57.
In alle uw rapporten spreekt over gemiddelde geluidwaarde Lden. Wat is de maximale geluidwaarde die windmolens kunnen produceren? Dit komen wij in uw rapport niet tegen. Een gemiddelde jaarlijkse waarde is een papieren tijger waar wij weinig tot niks aan hebben. Het gaat ons om de reële waarde die kan voorkomen.

58.
Door het ontwikkelen (met belastinggeld) van windmolens door u gemeente (waarvan u geen kennis hebt, gezien het 2e kredietverzoek) is sprake van oneerlijke concurrentie. Aangezien u met subsidies kan strooien en bedrijven niet. Dit is in strijd met de wet Markt en Overheid.

59.
Wordt door de u gedane investering door partijen terug betaald?

60.
Gezien het bovenstaande verzoeken wij de Raad niet mee te werken aan dit bestemmingsplan en aan het realiseren van dit windmolenpark.
Hierbij stellen wij de gemeente Oss aansprakelijk voor alle schade en kosten die hieruit eventuele gaan voortvloeien.

Besluit
Wij vinden de inspraakreactie onder punt 30 gegrond, voor het overige vinden wij de reactie ongegrond.

Wijzigingen in ontwerpbestemmingsplan
De planregels voor geluid en windmolens zijn verder aangescherpt ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan (artikel 8).

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders
1.
Het rapport '*Environmental Noise Guidelines for the European Region'* van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) is in 2018 verschenen. Het milieueffectrapport (hierna: 'het MER') en de daarbij behorende onderzoeken zijn in 2017 opgesteld en uitgevoerd. Toen was het onderzoek van de WGO nog niet bekend. In zoverre is in de verrichte onderzoeken niet expliciet getoetst aan voornoemd rapport van de WGO. Dit wil echter niet zeggen dat wij bij de voorbereiding van het MER en het voorliggend voorontwerpbestemmingsplan geen rekening hebben gehouden met de geluidseffecten van de windturbines op de omgeving en gezondheid van mensen. In het MER is zeer uitgebreid aandacht besteed aan de geluidseffecten van de windturbines, met als resultaat dat wij ruimschoots aan de aanbeveling van de WGO uit 2018 voldoen. Dit zit als volgt:

Tijdens de MER-fase hebben wij aangegeven dat wij, met het oog op het waarborgen van een goed woon- en leefklimaat, streven naar een maximale geluidbelasting van 42 dB Lden op woningen. Dit is strenger dan de (milieu)norm in het Activiteitenbesluit van 47 dB Lden. In het voorontwerpbestemmingsplan hadden we hiertoe een 'streefwaarde' opgenomen van maximaal 42 dB Lden op woningen. De planregels voor geluid zijn in het nu voorliggende ontwerpbestemmingsplan verder aangescherpt ten opzichte van het voorontwerpplan. Deze planregels (met opname van een aantal harde grenswaarden voor zgn. 'maatgevende woningen') zorgen dat deze strengere waarde van 42 dB Lden wordt gehaald op bijna alle woningen. Bij slechts maximaal 7 woningen wordt deze waarde niet gehaald, maar ook bij deze woningen voldoen we aan de aanbeveling die de WGO doet in haar rapport van 2018 om de geluidsbelasting van de windmolens op de omgeving te beperken tot maximaal 45 dB Lden.
Voor een verdere toelichting van de geluidsnormen in het bestemmingsplan verwijzen wij naar onze reactie onder punt 30.

2.
Het is ons niet bekend dat er landelijk een discussie gaande is over het terugbrengen van de geluidsnorm naar 42 dB Lden. Op de website van de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (hierna: 'NLVOW'), is wel een opiniërend stuk te lezen waarin de NLVOW pleit voor het instellen van een wettelijke adviesnorm voor geluid van 42 dB Lden. Vooralsnog heeft de wetgever hieraan geen gehoor gegeven en wij hebben ook geen aanwijzingen dat de wettelijk geldende geluidsnorm van 47 dB Lden binnen de voorbereidingsperiode van dit bestemmingsplan zal gaan wijzigen. Maar uit onze beantwoording van de inspraakreactie onder nrs. 1 en 30 blijkt dat dit ook niet van belang is voor het windmolenpark in Oss, omdat wij met het oog op een goed woon- en leefklimaat zelf strengere geluideisen stellen in het ontwerpbestemmingsplan die bijna volledig tegemoet komen aan de wensen van inspreker onder nr. 2. Er is dus geen reden om de besluitvorming over dit plan uit te stellen in afwachting van eventuele toekomstige strengere geluideisen.

3.
Wij hebben zorgvuldig onderzoek gedaan naar het effect van het windmolenpark op dieren (waaronder vogels). Hieruit blijkt dat de effecten beperkt zijn en in onze ogen aanvaardbaar, gelet op het grote maatschappelijke belang van duurzame energieopwekking. Het onderzoek heeft als volgt plaatsgevonden: Eerst is gekeken naar alle mogelijke effecten van een groot aantal verschillende opstellingsvarianten (in eerste instantie 12, daarna nog een verfijningsslag). De resultaten hiervan staan in een uitgebreid milieueffectrapport (MER). Dit MER heeft geleid tot de keuze voor een zogenaamd voorkeursalternatief (VKA). Het VKA kan als een optimale opstelling worden gezien, waarbij de tegengestelde belangen zoals, milieu- en hinderaspecten, landschapeffecten en energieopbrengst zorgvuldig tegen elkaar zijn afgewogen. Hiervoor is nu een ontwerpbestemmingsplan gemaakt (één windmolen is nog afgevallen, waardoor effecten op o.a. dieren beperkter zijn t.o.v. het VKA). Wij delen de mening van insprekers niet dat sprake is van een bestuurlijke dwaling.

4.
In Europees verband heeft Nederland de doelstelling aanvaard dat in 2020 14% van de energieconsumptie uit hernieuwbare bronnen komt (zoals windenergie). In 2023 wil de Rijksoverheid dat 16% uit duurzame bronnen komt. Om deze doelen te kunnen realiseren, is naast de productie van windenergie op zee ook windenergieproductie op land noodzakelijk. Volgens de Rijksoverheid (rijksoverheid.nl) staat er in 2023 voor minimaal 4.450 MW vermogen aan windmolens op zee (Energieakkoord voor duurzame groei, 2013). Windmolens op zee leveren dan 3,1 % van alle energie in Nederland in 2023. Hiermee is de beoogde doelstelling 16% duurzame energie nog niet behaald. In de 'Structuurvisie Windenergie op land', vastgesteld door de Ministerraad op 28 maart 2014, is bepaald dat in 2020 tenminste 6000 megawatt (MW) windenergie geproduceerd dient te worden op land en in zoete wateren. Rijk en provincies hebben vervolgens in het 'Energieakkoord voor duurzame groei', van september 2013 met elkaar een verdeling afgesproken van de windenergieproductie op land. De opgave van duurzame energieproductie van de provincie Noord-Brabant is bepaald op 470,5 MW in 2020. De gemeente Oss wenst een bijdrage te leveren aan het realiseren van de gestelde doelen en heeft zelf de ambitie om volledig energieneutraal te worden in 2050. Jaarlijks wordt in de gemeente Oss 7,6 petajoule energie verbruikt. Naast het besparen en elders inkopen van duurzame energie, willen wij ook circa 25% van ons energieverbruik zelf duurzaam produceren. Dat de productiekosten van windenergie op land wellicht hoger liggen dan op zee, maakt dat niet anders. Of windenergie op zee minder effecten heeft dan windenergie op land hangt bovendien af van het perspectief. Windenergie op zee heeft minder effect op de mens (geluid, slagschaduw), maar heeft wel andere effecten, bijvoorbeeld op natuurwaarden en scheepvaart.

5.
Het is correct dat in vergelijking met windmolens in de kustgebieden, windmolens in het oosten van het land een lagere energieopbrengst hebben. Dit heeft onder andere te maken met lagere windsnelheden in het binnenland. Alle gemeenten in Nederland zijn ingedeeld in vier windsnelheidscategorieën. Windprojecten in gemeenten zoals Oss, die in een lagere categorie vallen, ontvangen ontvangen, per geproduceerde kWh, meer subsidie van het Rijk. De Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE+) compenseert de zogeheten onrendabele top van de elektriciteitsproductie van windmolenparken. Hierdoor is ook een windpark in Oss rendabel en kunnen innovaties op gang komen. Zo wordt de huidige generatie windmolens bijvoorbeeld steeds hoger en op grotere hoogte waait het over het algemeen harder, waardoor opbrengsten toenemen.

6.
De stelling van insprekers is niet correct. De effecten van de in het voorontwerpbestemmingsplan uitgewerkte varianten zijn wel onderzocht en beschreven in het MER. In het MER hebben we in eerste instantie de effecten onderzocht van 12 verschillende opstellingsvarianten voor windmolens bij Elzenburg-De Geer. Alle opstellingsvarianten zijn in het MER getoetst aan drie hoofdcriteria:

- maximale duurzame energieopbrengst (ook als dit leidt tot meer negatieve effecten op de omgeving);
- minimale hinder (ook als dit leidt tot minder energieopbrengst);
- passendheid in het landschap.

Later hebben we in het MER ook 2 extra geoptimaliseerde alternatieven toegevoegd: een voorkeursalternatief (VKA) en een opbrengstalternatief (OA), ook weer onderverdeeld in een aantal subvarianten. Op 14 december 2017 heeft de gemeenteraad besloten te starten met de bestemmingsplanprocedure voor 5 windmolens, conform de geoptimaliseerde voorkeursvariant VKA 2a uit het MER, en een wijzigingsbevoegdheid op te nemen voor een uitbreiding van 5 naar 7 windmolens, conform de opbrengstvariant (OA a) uit het MER. Hiermee zijn we ook daadwerkelijk gestart. Tijdens de voorontwerpfase bleek dat één windmolen niet rechtstreeks bestemd kon worden, omdat de erfpachters hieraan niet wilden meewerken. Deze windmolen is toen opgenomen in een wijzigingsbevoegdheid. In de ontwerpfase, waarin we nu zitten, is deze windmolen helemaal geschrapt, omdat één van de betrokken erfpachters ook geen medewerking wil verlenen aan de wijzigingsbevoegdheid. Het feit dat er nu één windmolen afvalt, rechtvaardigt niet de conclusie dat de in het bestemmingsplan opgenomen en uitgewerkte alternatieven VKA 2a en OA a niet zijn onderzocht. Het ontwerpbestemmingsplan is nog steeds gebaseerd op deze MER-alternatieven en de onderzoeksuitkomsten voor deze alternatieven.

7.
De stelling van insprekers dat het MER onvolledig en bevooroordeeld is, nemen wij voor kennisgeving aan. De onafhankelijke landelijke Commissie voor de Milieuffectrapportage die het MER heeft beoordeeld is een andere mening toegedaan. Deze Commissie overweegt het volgende in haar toetsingsadvies van 30 oktober 2018:

'Het MER is zeer uitgebreid, overzichtelijk en voorzien van veel kaartmateriaal, tabellen en visualisaties. Vooral de landschappelijke analyse is uitgebreid en gedetailleerd. Voor elk alternatief zijn de verschillende beoordelingscriteria helder omschreven en goed navolgbaar beoordeeld, met gebruik van duidelijke visualisaties. Ook de effecten op natuur en de hinder voor de omgeving (geluid, slagschaduw, lichthinder) zijn gedetailleerd onderzocht.'
De Commissie signaleert wel een tekortkoming bij de toetsing van het MER, maar die gaat over vleermuizen en niet over de stelling van insprekers dat er te weinig alternatieven zijn onderzocht voor de nu voorgestelde windmolens. Op het onderdeel vleermuizen hebben wij het MER inmiddels aangevuld.

Bij het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau hebben wij al overwogen te kiezen voor onderzoek naar 'actuele en gangbare windmolens' (zie p. 1 en 34 van de NRD). De Commissie voor de Milieueffectrapportage heeft toen ook hierover positief geadviseerd.

De door de insprekers aangehaalde windturbine van het merk Vortex Bladeless is een nieuw type windturbine zonder wieken. Deze windturbine wordt ontwikkeld door de gelijknamige Spaanse startup. Op de website van dit bedrijf is te lezen dat Vortex Bladeless windturbines nog niet gereed zijn om de markt te betreden. Volgens de website van het bedrijf zou in 2019 een eerste model Vortex Tacoma van 2,75 meter gereed zijn voor de verkoop. Hoewel deze nieuwe windenergietechnologie mogelijke voordelen zou kunnen hebben ten opzichte van een traditionele windmolen met wieken, is de technologie nog niet volledig doorontwikkeld en niet toepasbaar voor grootschalige energieopwekking. Om deze reden kan de Vortex Bladeless windturbine vooralsnog niet beschouwd worden als een reëel alternatief voor windmolens met wieken.

8.
Wij delen de mening van insprekers dat de nadelige gevolgen van overmatige geluidshinder onevenredig groot zijn niet. Uit onze beantwoording van de reactie van insprekers onder punt 1 en 30 blijkt dat we ons wel degelijk inspannen om een goed woon-en leefklimaat te waarborgen na realisatie van de windmolens. In het voortraject is, anders dan insprekers stellen, uitvoerig onderzoek verricht.

9.
Insprekers geven niet aan uit welke objectieve studies blijkt dat dieren gestrest raken van windmolens, met als gevolg veel meer sterfte en onvruchtbaarheid onder de dieren. Wij hebben onafhankelijk geluidbureau M+P een verkennend onderzoek laten doen naar de mogelijke invloed van het geluid van windmolens in dierenpensions, opvangcentra en hondenscholen. Aan een zevental dierenverzorgers, die dieren verzorgen in de buurt van

een windmolenpark is gevraagd naar de invloed van het windmolenpark. Hieruit komt naar voren dat de dieren geen afwijkend gedrag vertonen en dat de windmolens geen (merkbare) invloed hebben op de dieren (bijlage 9 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan).

Voor wat betreft laagfrequent geluid merken wij op dat hiernaar uitgebreid onderzoek is gedaan (o.a. worstcase alternatief 1a uit het MER is onderzocht met 11 windmolens). Wij verwijzen naar bijlage 3 bij het MER (akoestisch onderzoek d.d. 4-9-2017, paragraaf 3.10 en 6.9). Hieruit blijkt dat als het geluidsniveau op de gevel lager is dan 47 dB Lden, de zgn.'Vercammencurve' niet zal worden overschreden. We blijven voor dit windpark qua gevelbelasting ruimschoots onder de 47 dB Lden. Indien het laagfrequent geluidsniveau binnenshuis lager is dan de niveaus in de Vercammencurve, dan heeft de Raad van State (2006) geoordeeld dat onaanvaardbare hinder kan worden uitgesloten. De Afdeling heeft meermaals geoordeeld dat de geluidnormen uit het Activiteitenbesluit voldoende bescherming bieden tegen laagfrequent geluid. Wij hanteren strengere normen dan het Activiteitenbesluit. De GGD geeft in haar onderzoeksrapport aan dat zij geen hinder verwacht door laagfrequent geluid op basis van de uitgevoerde berekeningen (bijlage 8 bij het MER).

10.
Eventuele gevolgen van het beleid voor wind- c.q. duurzame energie van de rijksoverheid voor de Nederlandse belastingbetaler, de werkgelegenheid, de koopkracht en de economie vallen buiten het onderzoekskader voor dit (lokale) bestemmingsplan en het MER. Bij een ruimtelijke procedure dient de gemeenteraad in de eerste plaats te onderzoeken of een ruimtelijk plan voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening. In relatie daarmee is ook beoordeeld of dit bestemmingsplan economisch uitvoerbaar is. Dit laatste is het geval.

11.
Anders dan insprekers achten wij de effecten van slagschaduw beperkt. Het windmolenpark moet voldoen aan de wettelijke normen voor slagschaduw zoals opgenomen in de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna: de Activiteitenregeling). In de ontwerpvergunningen hebben we aanvullend bovendien bepaald dat de 2 deelparken (met ieder 2 molens) gezamenlijk niet meer slagschaduw mogen produceren dan de wettelijke norm die de Activiteitenregeling aangeeft. Deze norm hebben wij concreet vertaald naar maximaal 6 uur slagschaduw in totaal op jaarbasis voor beide deelparken. Deze interpretatie is feitelijk strenger dan de wettelijke normen: Wij staan in totaal 6 uur slagschaduw gedurende het hele jaar toe, in plaats van maximaal 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten per dag per kalenderjaar en op overige dagen minder dan 20 minuten per dag. En dit dus voor beide deelparken samen en niet voor ieder deelpark apart.

Voor de eventueel 2 extra windmolens, die alleen na het toepassen van een wijzigingsbevoegdheid o.g.v. het bestemmingsplan kunnen worden gerealiseerd, nemen we een vergelijkbare voorwaarde op in de wijzigingsbevoegdheid. Deze voorwaarde regelt dat, ook na toepassing van de wijzigingsbevoegdheid (en realisatie van 6 windmolens in totaal) op alle woningen maximaal 6 uur slagschaduw wordt veroorzaakt.

Het bovenstaande betekent, zoals aangegeven, dat de ontwikkelaars feitelijk aan strengere eisen moeten voldoen dan aan de wettelijke normen.

Wij vinden maximaal 6 uur slagschaduw op jaarbasis aanvaardbaar voor mens en dier. De strenge norm van 6 uur slagschaduw in totaal op jaarbasis binnenshuis, waarborgt dat buitenshuis, in de tuin van insprekers of bij het dierenpension, ook maar in beperkte mate slagschaduw zal optreden.

Verder verwijzen wij naar het verkennend onderzoek dat wij hebben uitgevoerd naar de mogelijke invloed van geluid van windmolens in pensions, opvangcentra en hondenscholen (bijlage 9 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan). Uit dit onderzoek blijkt dat ook slagschaduw op dieren in de betreffende gevallen geen merkbaar effect heeft.

12.
Anders dan insprekers stellen, hebben wij voor geluid ook in beeld gebracht wat het theoretisch berekende aantal gehinderden buitenshuis is. Dit aantal ligt hoger dan het berekende aantal gehinderden binnenshuis. Op de beoordeling van de varianten in het MER had het geen invloed. Ten aanzien van verschillen tussen varianten, leverde het aantal gehinderden buitenshuis hetzelfde beeld op als het aantal gehinderden binnenhuis.

13.
In artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening is een regeling opgenomen voor het vergoeden van eventuele planschade, als gevolg van een genomen ruimtelijk besluit. Indien insprekers menen dat hun woning in waarde zal dalen als gevolg van de vaststelling van dit bestemmingsplan, kunnen zij daarvoor een aanvraag tot tegemoetkoming in schade indienen bij de gemeente. De gemeente zal deze aanvraag volgens de geldende procedureregels in behandeling nemen.

14.
De locatiekeuze is weloverwogen gemaakt en onderbouwd in het MER. Bovendien zullen meer zon- en windprojecten moeten volgen om de Osse energiedoelstellingen te kunnen halen, dus het is geen kwestie van realisatie van één project op de ene of op de andere locatie, maar van realisatie van meerdere projecten op meerdere locaties. Wij verwijzen in dit verband naar hoofdstuk 19 van het MER (Relatie tot het gemeentebrede onderzoek 'Energie en Ruimte').Wij verwachten dat het aantal klachten ten gevolge van de windmolens beperkt zal zijn, gelet op de strenge en zorgvuldige normstelling in het ontwerpbestemmingsplan op het gebied van geluid en slagschaduw.

15.
Deze reactie is voor ons niet geheel duidelijk. Wij volgen de insprekers niet in hun stelling dat het betalen van een marktconforme bijdrage aan de grondeigenaren voor het mogen gebruiken van hun gronden ten behoeve van het plaatsen en exploiteren van windmolens omkoping of kapitaalvernietiging zou zijn. Overigens is de trend dat grondvergoedingen voor windmolens dalen.

De opmerking over wind op zee begrijpen wij niet. Duidelijk is wel dat we met alleen wind op zee de nationale en lokale doelstelling voor 2020 en 2023 niet halen. Wij verwijzen naar onze reactie onder nr. 4.

16.
Wij onderschrijven en begrijpen de opvatting van insprekers niet dat wij niet objectief kunnen handelen in het toekennen van de benodigde vergunning(en). Insprekers suggereren dat wij 'eigen' belangen hebben, anders dan maatschappelijke belangen. Wij proberen als overheidsinstantie het maatschappelijk belang zo goed mogelijk te dienen, los van eventuele privaatrechtelijke belangen (het dienen hiervan staat overigens ook ten dienste van het publieke belang). De gemeenteraad controleert het handelen van burgemeester en wethouders en uiteindelijk bepalen de inwoners van Oss de samenstelling van het gemeentebestuur. Dit onderdeel van de inspraakreactie valt overigens buiten de reikwijdte van de bestemmingsplanprocedure.

Als inwoners schade leiden door 'ongemak en waardeverlies van hun woning en bedrijf' is er een mogelijkheid om een planschadeverzoek in te dienen.

17.
Wij hebben de effecten op flora, fauna en ecologie zorgvuldig onderzocht en verwijzen insprekers naar bijlage 6 bij het MER (Natuurrapport). Wij achten, alle belangen overziende, de gevolgen van het windpark voor natuur aanvaardbaar.

18.
Volgens de regels van het bestemmingsplan heeft een windmolen een maximale tiphoogte van 210 meter. Door deze grote maat en schaal van de moderne windmolens, is het onmogelijk om het zicht op een windmolen volledig weg te nemen. Wij beseffen dat sommige omwonenden dit als onprettige visuele hinder zullen ervaren. Om de visuele hinder zoveel mogelijk te beperken, hebben wij in het MER verschillende opstellingsvarianten van de windmolens en het effect daarvan op het landschap onderzocht

(zie bijlage 5 Landschap bij MER). Bosch Slabbers Landschapsarchitecten heeft in dit onderzoek aan de hand van een zevental criteria onderzoek verricht naar de meest wenselijke opstelling van het windmolenpark. Daarbij is onder andere gekeken naar de configuratie en herkenbaarheid van de opstelling, effecten op kenmerkende dorps(ge)zichten en op landschappelijke structuren. Bij de keuze voor de concrete opstelling hebben wij zo veel mogelijk rekening gehouden met de uitkomsten van het rapport. Daarnaast vragen wij van de ontwikkelaars een bijdrage voor concrete kwaliteitsmaatregelen om het landschap te versterken en het zicht op de windmolens te verzachten, bijvoorbeeld door het aanplanten van bomen en groen op strategische plekken. Wij verwijzen naar het 'Inrichtingsplan kwaliteitsverbetering landschap' voor de concrete te nemen maatregelen (bijlage 3 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan). Hiermee voldoen we aan de regeling voor Kwaliteitsverbetering van het landschap uit de Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant. Deze maatregelen moet ervoor zorgen dat de windmolens zo goed als mogelijk worden ingepast en er sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

Voor de onderbouwing van de gevolgen van dit windmolenpark voor de natuur verwijzen wij naar onze reactie onder punt 3 en 17.

19.
Wij hebben de gevolgen de veiligheid voor inwoners en bedrijven uitgebreid onderzocht. We verwijzen naar bijlage 8 bij het MER (externe veiligheid). De Brandweer Brabant Noord concludeert op basis van het voorontwerpbestemmingsplan en het MER dat de risico's in voldoende mate wordt beheerst en dat uit de onderzoeken blijkt dat het risico op een ongewenst voorval erg klein is.

20.
Langs de Megensebaan nabij de kruising van Eemmeer staat een zonnepanelenboom, waarop insprekers mogelijk doelen. Het is, gelet op de te stellen jaarnorm van in totaal maximaal 6 uur slagschaduw op woningen, niet aannemelijk dat de slagschaduw van de windmolens de opwekking van zonne-energie door de betreffende zonnepanelenboom onevenredig zal verstoren.

21.
Voor de onderbouwing van de gekozen locatie van dit windmolenpark verwijzen wij naar onze beantwoording onder punt 14.

22.
Insprekers stellen in dit onderdeel veel zaken ter discussie: effecten op gezondheid, dieren en landschap, windmolens als oplossing voor het klimaatprobleem (volgens insprekers zijn windmolens niet de oplossing) en de gemaakte belangenafweging. Gelet op het algemene karakter van deze reactie verwijzen wij naar de totale onderbouwing in het MER en de toelichting op het ontwerpbestemmingsplan. Ook verwijzen wij naar andere onderdelen van onze beantwoording van de inspraakreactie, waarin we concreet ingaan op een aantal zaken.

23.
Wij bagatelliseren, anders dan insprekers stellen, de gevolgen voor natuur niet. In het natuurrapport bij het MER (bijlage 6) worden alle gevolgen zorgvuldig beschreven. Waar nodig, bijvoorbeeld in verband met verstoring van vogels in het nabij gelegen Natuurnetwerk Brabant (De Rietgors), mitigeren of compenseren wij de negatieve effecten. Elke locatiekeuze brengt ook negatieve effecten met zich mee.

24.
Hiervoor zijn wij al ingegaan op gezondheidseffecten en mogelijke waardedaling van woningen. Wij verwijzen o.a. naar onze reactie onder nrs. 1, 9 en 13.

25.
Voor de stellingen dat groene stroom ten koste gaat van natuur en dat windmolens op zee minder belastend zijn, verwijzen wij naar de beantwoording onder nrs. 4 en 17. Wij achten de effecten die het ontwerpbestemmingsplan met zich meebrengt aanvaardbaar, gelet op de afweging van alle aan de orde zijnde belangen.

26.
Insprekers vinden de locatie ongeschikt vanwege het lage achtergrondniveau (geluid) in de directe woonomgeving. Op grond van ons gemeentelijke geluidbeleid (Geluidnota Oss) streven wij per gebiedstype andere geluidsniveaus na. Dus we houden bij nieuwe ontwikkelingen rekening met gebieden met een lager achtergrondniveau. In bijlage 7 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan onderbouwen we dat het windmolenpark in lijn is met het gemeentelijk geluidbeluid (Geluidnota Oss). Op de onderbouwing van de locatiekeuze zijn we hiervoor al ingegaan.

27.
Voor het behalen van de gestelde energiedoelen zullen wij, naast zonne-energie ook gebruik moeten maken van windenergie en andere mogelijke oplossingen. Alleen dan kunnen we de gestelde duurzaamheidsdoelen behalen. De gemeenteraad wil 25% van de totale energiebehoefte duurzaam opwekken op eigen grondgebied (naast 50% besparen en 25% elders inkopen). Dit betekent grofweg realisatie van 80 windmolens van 3MW of 1060 (5,3 km2) voetbalvelden aan zonne-energie. De opgave is dus heel groot. (Bij de opwekkingsdoelstelling tellen we zonne-energie op daken niet mee. Bij de besparingsopgave van 50%, is al ingerekend dat op alle geschikte daken in Oss zonnepanelen komen.)

Het bovenstaande betekent dat we op meerdere vormen van duurzame energie opwekken moeten inzetten. Anders dan insprekers stellen, gaan de winsten bij zonne-energie (zonnevelden) ook deels naar bedrijven/initiatiefnemers. En zowel bij zonne-als windenergie kunnen burgers meeprofiteren (via belastingvoordelen en/of financiële participaties).

28.
Wij zijn van mening dat de negatieve gevolgen van dit windmolenpark in de uitgevoerde onderzoeken niet worden gebagatelliseerd. De onderzoeken brengen zo objectief en nauwkeurig mogelijk de negatieve gevolgen van dit windmolenpark in beeld. De gemeentelijke zorgplicht is niet oneindig, maar wordt begrensd door de wet- en regelgeving. Wij hebben aan de hand van de geldende wettelijke normen onderbouwd dat het windmolenpark ruimtelijk aanvaardbaar is. Door te verwijzen naar de toepasselijke normen uit de wettelijke regels gaan wij niet voorbij aan onze zorgplicht. Voor geluid nemen we bovendien extra strenge regels op in het ontwerpbestemmingsplan. Ook dit betekent dat wij onze zorgplicht serieus opvatten.

29.
Wij begrijpen deze reactie niet goed. Wij gebruiken de Crisis- en herstelwet (CHW) om een windmolenpark voor maximaal 25 jaar toe te staan. Wij willen na 25 jaar een nieuwe afweging kunnen maken voor het gebied. De ontwerpvergunningen voor de windmolens gaan ook uit van een maximale instandhoudingstermijn van de windmolens van 25 jaar. Zonder gebruikmaking van de CHW kunnen we slechts een ‘voorlopige bestemming’ in het bestemmingsplan opnemen voor de duur van 5 jaar. Wij zien niet in op welke manier wij regels onrechtmatig gebruiken.

30.
In het voorbereidingstraject en de informatiebijeenkomsten over het MER hebben wij steeds van een streefwaarde voor geluid van 42 dB Lden gesproken. Wij zijn het wel met insprekers eens dat deze streefwaarde in het ontwerpbestemmingsplan moet worden vertaald naar duidelijke normstelling. In onze reactie onder punt 1 hebben wij aangegeven hoe we dit hebben geregeld in het ontwerpbestemmingsplan. Aanvullend hierop melden wij nog het volgende. Voor de maximaal 7 woningen, waaronder die van insprekers, waarbij we de streefwaarde van 42 dB Lden niet helemaal kunnen halen, geldt in het ontwerpbestemmingsplan een iets ruimere normstelling en dus een iets hogere geluidbelasting. Maar nog altijd geldt hier een strengere norm dan de wettelijke (milieu)norm uit het Activiteitenbesluit. Voor de 7 woningen hebben we in het ontwerpbestemmingsplan bovendien een bijzondere regeling opgenomen die regelt dat in ieder geval een goed binnenklimaat voor geluid in deze woningen kan worden geboden. Wij verwijzen naar artikel 8 van het ontwerpbestemmingsplan.

31.
In artikel 5.1.2 van het voorontwerpplan (artikel 8 in het ontwerpbestemmingsplan) is gekozen voor bandbreedtebepalingen. De windmolens moeten qua afmetingen binnen deze bandbreedtes blijven. Dit betekent bijvoorbeeld dat als men kiest voor een windmolen met een ashoogte van 145 meter niet voor een rotor met een maximale afmeting van 136 meter kan worden gekozen, omdat anders de maximaal toegestane tiphoogte van 210 meter wordt overschreden. Kortom, de bepalingen bieden flexibiliteit maar zijn wel duidelijk over de minimale en maximale maatvoering.

32.
Voor de woning van insprekers (en 6 andere woningen waar we de streefwaarde van 42 dB Lden niet helemaal halen) hebben we in het ontwerpbestemmingsplan een bijzondere regeling opgenomen die regelt dat in ieder geval een goed binnenklimaat voor geluid in deze woningen kan worden geboden. Deze planregels verplichten de ontwikkelaars van het windpark om insprekers een schriftelijk aanbod te doen om (op kosten van de ontwikkelaars) geluidreducerende voorzieningen aan de woning te treffen om in de 'geluidgevoelige ruimtes' (woonkamers, eetkamers, slaapkamers, en keukens) een binnenwaarde van Lnight 18 dB te bereiken. Het is aan insprekers om wel of geen gebruik te maken van het aanbod. Het rapport waar insprekers hier naar verwijzen heeft overigens niets te maken met het bovenstaande. Dit rapport gaat over Natuurnetwerk Brabant en geluid. Van belang voor insprekers is paragraaf 5.2.2 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan en bijlage 3 bij het MER, voor zover ingegaan wordt op de geluidbelasting op woningen.

33.
Voor een windturbine hoger dan 150 meter (tiphoogte) geldt dat de turbine op basis van opgave van de Inspectie Leefomgeving en Transport in het Informatieblad over obstakelverlichting dient te worden voorzien van obstakelverlichting. Dit geldt dus ook voor windpark Elzenburg-De Geer. Volgens de regels in het ontwerpbestemmingsplan moet voor de aanvang van de bouw een verlichtingsvoorstel worden uitgewerkt dat is gericht op het zo veel mogelijk beperken van hinder. Dit voorstel dient voorafgaand aan de realisatie van het windpark ter instemming te worden voorgelegd aan de gemeente (voorwaarde in ontwerp-omgevingsvergunning om toe te kunnen zien op de naleving van het bestemmingsplan) en de Inspectie Leefomgeving en Transport. De geldende regels bieden enerzijds voldoende waarborgen voor veiligheid van de burgerluchtvaart en voorkomen anderzijds onaanvaardbare lichthinder voor de omwonenden. Wij zien niet in hoe deze regels in strijd zijn met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: 'EVRM').

34.
Er is sprake van twee 'deelparken': twee verschillende initiatiefnemers ontwikkelen ieder 2 windmolens. De mogelijkheid van 10% afwijken qua uiterlijke verschijningsvorm (voor enkel de rotordiameter en de ashoogte) is opgenomen om voor beide ontwikkelaars enige keuzevrijheid te behouden en niet de eerste ontwikkelaar het type voor alle 4 de windmolen te laten bepalen (met als gevolg dat de tweede ontwikkelaar is aangewezen op één fabrikant en dus een te hoge prijs betaalt en minder winsten kan afdragen aan het omgevingsfonds en het duurzaamheidsfonds). De 10% afwijkingsmogelijkheid is gebonden aan strenge voorwaarden, waaronder een nadere gemeentelijke toets. Overigens hebben ontwikkelaar Raedthuys en ESCOSS (tweede beoogde ontwikkelaar) afgesproken gezamenlijk aan te besteden en te kiezen voor één en hetzelfde type windturbine.

35.
De welstandscommissie beoordeelt niet het ontwerpbestemmingsplan, maar concrete aanvragen omgevingsvergunning. Inmiddels heeft de welstandscommissie de aanvragen omgevingsvergunning getoetst en akkoord bevonden.

36.
Het windpark Elzenburg-De Geer bevindt zich niet in een beschermde laagvliegroute, maar wel in het laagvlieggebied Maas en Waal en onder de zogenoemde 'laagvliegroute VO'. Het laagvlieggebied Maas en Waal wordt gebruikt als oefengebied voor de luchtmacht en voor het verbeteren van de navigatie en positionering van helikopters in onbekend terrein. De laagvliegroute VO is oefengebied voor de vliegeropleiding. De minimum vlieghoogte bedraagt 75 meter boven hindernissen. Op basis van contact met de Directie

Vastgoedbeheer Rijksvastgoedbedrijf van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (zie bijlage 16 bij de toelichting van het bestemmingsplan) concluderen wij dat laagvlieggebieden geen bouwhoogtebeperkingen opleveren voor windturbines. Het laagvlieggebied VO (voor helikopters en lichte vliegtuigen) werpt ook geen beperkingen op, al wordt de bruikbaarheid van het gebied zeer gering wanneer een hoog obstakel binnen het gebied wordt geplaatst. De minimum vlieghoogte in dit gebied is 30 meter. Omdat de windturbines aan de rand van het laagvlieggebied komen te staan, blijft er nog voldoende vrij laagvlieggebied over.

37.
In het MER en het ontwerpbestemmingsplan en de bijlagen zijn veel geluidskaartjes met contouren te vinden. Voor laagfrequent geluid verwijzen wij naar onze beantwoording onder punt 9.

38.
Wij verwijzen voor klachten niet naar een omgevingsraad. De gemeente is het bevoegd gezag en treedt, indien nodig, handhavend op.

39.
Onder een energiepark verstaan we de doorontwikkeling van het windpark naar een combinatie van windmolens, zonne-energie, andere vormen van duurzame energie, natuurontwikkeling en educatie in een uniek concept. Dit bestemmingsplan (inclusief wijzigingsbevoegdheid) beperkt zich echter alleen tot de ontwikkeling van het windmolenpark Elzenburg-De Geer. Over het door ontwikkelen van dit gebied naar een integraal energiepark moet het gemeentebestuur nog een besluit nemen.

40.
In de toelichting van het voorontwerpbestemmingsplan (p. 45) hadden we al aangegeven de kwaliteitsverbetering van het landschap verder uit te werken in het ontwerpbestemmingsplan. Dit is inmiddels gebeurd. Wij verwijzen naar paragraaf 4.4 van de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

41.
De vergelijking van bomen langs de weg en windmolens in het open gebied gaat niet op.
T.a.v. de windmolens:
Wij hebben de landschappelijke effecten van de windmolens zorgvuldig onderzocht en verwijzen naar bijlage 5 bij het MER. Bosch Slabbers Landschapsarchitecten heeft in dit onderzoek aan de hand van een zevental criteria onderzoek verricht naar de meest wenselijke opstelling van het windmolenpark. Hierbij is ook aandacht besteed aan de cultuurhistorische waarden, waaronder de openheid van het gebied (Beerse Overlaat). Bij de keuze voor de concrete opstelling hebben wij zo veel mogelijk rekening gehouden met de uitkomsten van het rapport.

T.a.v. nieuwe bomen/beplanting:
Wij verwijzen naar het 'Inrichtingsplan kwaliteitsverbetering landschap' voor concreet te nemen maatregelen om het landschap te versterken en het zicht op de windmolens te verzachten (bijlage 3 bij het ontwerpbestemmingsplan). Het Inrichtingsplan beschrijft maatregelen die ook nadrukkelijk rekening houden met de cultuurhistorische waarden (o.a. openheid) van het gebied.

42.
Bijlage 5 bij het MER, de totale landschappelijke en cultuurhistorische beoordeling van Bosch Slabbers, is afgezet tegen de beoordeling van een groot aantal andere aspecten. In het MER zijn conclusies getrokken aan de hand van de drie doelcriteria: (maximale) opbrengst, (minimale) hinder en (passendheid in het) landschap. Op basis van de conclusies is nagegaan wat vanuit milieu bezien het voorkeursalternatief is: het optimum. De landschappelijke toets is dus onderdeel van een totaalafweging. Wij hebben het rapport niet naast ons neergelegd.

Anders dan insprekers stellen is ook over het gekozen voorkeursalternatief geadviseerd. Zie hiervoor het aanvullende rapport van juni 2017 van Bosch Slabbers, ook te vinden bij bijlage 5 bij het MER.

43.
Dit plan is inderdaad in strijd met het geldende bestemmingsplan voor het buitengebied. Daarom herzien wij het bestemmingsplan, om de realisatie van het windmolenpark planologisch mogelijk te maken. Dit is een bevoegdheid van de gemeente. Van strijdigheid met andere wet- en regelgeving is geen sprake.

44.
Bij brief van 15 november 2018 hebben wij gereageerd op het Wob-verzoek van insprekers. Wij verwijzen insprekers naar de inhoud van die brief.

45.
Deze reactie van de insprekers is te algemeen en geeft ons onvoldoende concrete aanknopingspunten om aan de juistheid van het natuuronderzoek te twijfelen.

46.
Wij delen de mening van insprekers niet en verwijzen naar onze beantwoording onder punt 5 en 10.

47.
Deze reactie is te algemeen om op te reageren. Wij zijn als bevoegd gezag in ieder geval verantwoordelijk voor naleving van regels en treden zo nodig handhavend op.

48.
Wij staan in voor de onafhankelijkheid van onze adviseurs. In het MER is niet aangegeven dat er geen jurisprudentie is over planschade. In paragraaf 21.3 van het MER wordt enkel aangegeven dat op grond van de tot nu toe bekende jurisprudentie niet kan worden aangenomen dat bij het toekennen van een tegemoetkoming in schade (planschade) een verhoogd normaal maatschappelijk risico van toepassing is. Dit zal per geval moeten worden bepaald. Onder het normale maatschappelijke risico wordt een percentage van de planschade verstaan dat voor rekening van de aanvrager blijft. Standaard is dit percentage 2% van de waarde van de onroerende zaak waarvoor men een tegemoetkoming in schade aanvraagt.

49.
De kosten van een onafhankelijke planschadeadviseur worden door de gemeente betaald. Indien u andere onderzoeken wilt laten uitvoeren, bijvoorbeeld onderzoeken die betrekking hebben op de gezondheidseffecten, dan zult u deze kosten zelf moeten dragen.

50.
Voor de onderbouwing van de reikwijdte van onze zorgplicht en hoe wij hier aan voldoen, verwijzen wij naar onze reactie onder punt 28.

51.
Insprekers doelen hier op de mogelijk te maken afspraken over samenwerking met ESCOSS en/of ECO om het gemeentelijke deel van het windmolenpark te ontwikkelen (2 windmolens). Het blijkt dat deze externe partijen tijd nodig hebben om met een goed onderbouwd plan te komen.

52.
Als het ontwerpbestemmingsplan ter inzage wordt gelegd kunnen insprekers en anderen zienswijzen daartegen indienen.

53.
Deze reactie is te algemeen gesteld. Wij handhaven op basis van de regels uit het bestemmingsplan en de voorschriften in de omgevingsvergunningen.

54.
In deze reactie komt een groot aantal eerder besproken punten aan de orde. Wij verwijzen naar de beantwoording van de reacties hiervoor.

55.
De duurzaam opgewekte energie wordt aan het openbaar elektriciteitsnet geleverd. Ook als het hard waait en er veel stroom wordt geleverd, is dit het geval. Bij te weinig wind

draaien de windmolens niet en wordt er geen energie opgewekt. Moderne windturbines draaien echter al bij lage windsnelheden.

56.
Anders dan insprekers stellen, staat in het landschappelijke rapport niet het advies om windmolens in een lijn of raster te plaatsen. In het landschappelijke rapport van Bosch Slabbers van april 2017 (bijlage 5 bij MER) staat op pagina 21 het volgende: 'Door het landschap overstijgende karakter van grote windturbines en de grote zichtbaarheid vanuit de omgeving heeft de wijze waarop windturbines in het landschap geplaatst worden (de opstelling) invloed op de landschapsbeleving. Een heldere en leesbare opstelling levert een rustiger landschapsbeeld op.' En verder op pagina 21: 'Turbines geplaatst volgens het plaatsingsprincipe grid, lijn, of wolk kunnen kwalitatief goede opstellingen opleveren.' En weer verderop: 'Binnen een heldere opstelling is er geen voorkeur voor wolk, grid, lijn of solitair' Het landschapsrapport adviseert niet een specifieke opstelling, maar geeft aan de hand van 7 toetsingscriteria aan hoe een bepaalde opstelling scoort. Eén van de toetscriteria is 'Configuratie en herkenbaarheid van de opstelling'. Het is dus niet zo dat volgens het landschapsrapport alleen een lijn- of rasteropstelling acceptabel is.

57.
Het klopt dat 47 dB Lden en 42 dB Lden gemiddelde waarden zijn en dat er sprake is van pieken en dalen, maar daar is in de rekenmethodiek en normstelling rekening mee gehouden. Dat de wetgever 47 dB Lden (gemiddeld) acceptabel acht, houdt ook in dat de wetgever het piekgeluid, dat onderdeel uitmaakt van het gemiddelde, accepteert.

In hoofdstuk 2 (Normstelling) van het akoestisch rapport (bijlage 3 bij het MER) is aangegeven hoe piekgeluid zich verhoudt tot het gemiddelde geluid. Piekgeluid, momenten waarop de geluidsbelasting hoger is dan de jaargemiddelde geluidsbelasting, is ca. 3 tot 5 dB hoger dan gemiddeld geluid. Piekgeluid komt voor bij harde wind. Lden is een logaritmisch gemiddelde van de jaargemiddelde geluidbelasting overdag, 's avonds en 's nachts, waarin aan het geluid 's avonds en 's nachts een straffactor is toegekend om rekening te houden met het feit dat geluid dan hinderlijker ervaren wordt.

De rekenwaarde 47 dB Lden (wettelijke norm uit het Activiteitenbesluit) komt overeen met een jaargemiddeld geluidniveau van ca. 41 dB(A). Zoals vermeld, kan worden verwacht dat het geluidsniveau bij harde wind 3 tot 5 dB hoger is dan de jaargemiddelde waarde.

Een waarde van 47 dB Lden komt dus overeen met een werkelijke geluidsbelasting van maximaal ca 44 tot 46 dB(A)[1]. Deze waarde kan in alle beoordelingsperioden (dag, avond, nacht) optreden.

De rekenwaarde 42 dB Lden komt neer op een jaargemiddeld geluidniveau van ca. 36 dB(A). In dat geval is de "piekbelasting" gelijk aan 39 tot 41 dB(A)[2].

Piekgeluid komt voor als windmolens maximaal geluid produceren (vanaf ongeveer 10-14 m/s, afhankelijk van het type windmolen). Bij lagere windsnelheden maakt de windmolen minder geluid.

Dit is te zien in bijlage A van het akoestisch onderzoek. Alle windsnelheden worden meegenomen bij het bepalen van de jaargemiddelde Lden en Lnight beoordelingsniveaus. Hoe vaak de windmolens maximaal geluid produceren, hangt af van de windverdeling ter plaatse. Voor de beoogde locatie is de windverdeling opgenomen in bijlage B van het akoestisch onderzoek (bijlage 3 bij het MER)[3]. Voorbeeld: op 100 meter hoogte zal de

[1] Dit lijkt laag ten opzichte van de Lden-norm (jaargemiddelde geluidsbelasting). Dit komt omdat er bovenop de werkelijke geluidsbelasting een straffactor wordt toegepast in de avond- en nachturen.

[2] Zie onder voetnoot 1.

[3] Op advies van RVO-NL wordt bij vergunningsonderzoeken voor windparken vanaf begin december 2018 gerekend met nieuwe windgegevens van het KNMI (dataset 2014).
Ten behoeve van de m.e.r. is gerekend met de oude dataset van 2009. Bij de vergunningaanvragen is gerekend met de nieuwe data. De etmaalgemiddelde windsnelheid in Oss komen in de nieuwe en oude dataset goed overeen. Maar in de maatgevende nachtperiode is de windsnelheid volgens de nieuwe dataset aanmerkelijk hoger dan waarmee eerder is gerekend. Voor de geluidbelasting door het windpark maakt dit geen verschil, omdat we de gewenste normstelling, conform onze ambities hebben

windsnelheid ’s nachts gedurende 17% van de tijd hoger of gelijk zijn aan 10 m/s. Op 140 meter hoogte is dit 22% van de tijd.

58.
Wij berekenen de integrale kosten van goederen of diensten in onze tarieven door. Er is dus geen sprake van oneerlijke concurrentie. Ook verstrekken wij geen subsidies. We zien dan ook niet in hoe wij in strijd met de Wet Markt en Overheid handelen. Dit nog daargelaten dat wij voornemens zijn de ontwikkeling van de 2 gemeentelijke windmolens uit handen te geven en over te laten aan een andere partij. Dat wij aanvullend krediet hebben gevraagd zegt niets over een professionele aanpak.

59.
Ja de gedane investering wordt terugbetaald. Voor het zgn. ‘gemeentelijke deel’ van het windpark sluiten wij een marktconforme opstalovereenkomst, met een grondvergoeding, waarin alle gemaakte kosten worden verdisconteerd (dus waarin alle kosten voor bestemmingswijziging zijn meegenomen). Voor het zgn. ‘Raedthuysdeel’ sluiten wij een anterieure overeenkomst om de kosten te verhalen.

60.
In hetgeen insprekers naar voren hebben gebracht zien wij geen reden om het voorontwerpbestemmingsplan niet verder in procedure te brengen. De aansprakelijkheidsstelling van insprekers is te algemeen en nemen we voor kennisgeving aan.

Inspraakreactie 4

Samenvatting inspraakreactie
1.
Wij hebben ernstige bezwaren tegen het voorontwerpbestemmingsplan en MER-rapportage voor het plaatsen van windmolens op de u voorgestelde locatie Elzenburg - De Geer en wel om de volgende redenen:
Het plaatsen van de geplande windmolens hebben grote negatieve invloed op o.a.:
- Geluidhinder
- Veiligheid
- Schaduwwerking en lichtschittering
- Horizonvervuiling
- Invloed op t.v.- en radio-ontvangst, telecommunicatie
- Invloed op flora en fauna
- Aantasting situeringswaarde
- Slagschaduw
- Waardedaling onroerend goed
- Bedrijfsvoering.

2.
Windmolens zullen leiden tot overlast van o.a. slagschaduw, geluid, ed. Ze produceren een laagfrequent geluid waar kinderen en dieren zeer gevoelig voor zijn. De nadelige gevolgen van overmatige geluidshinder zijn onevenredig groot in het licht van dat het maar heel beperkte belang is gediend met de oprichting van dit windmolen park. Uit objectieve studies komt duidelijk naar voren dat dieren hierdoor veel meer gestrest zijn met als gevolg veel meer sterfte en onvruchtbaarheid onder het dieren. Dit heeft grote invloed op onze dieren en op onze gasten. Met als gevolg dat dieren niet te hanteren zijn en onze gasten gestrest en agressief naar huis gaan. Waardoor de eigenaar met een onhandelbare huisgenoot komt te zitten. Met als gevolg dat onze gasten met zekerheid grensde waarschijnlijkheid dan niet meer zullen komen en ik mijn bedrijf, pension en kennel, niet meer rendabel kan voortzetten met gevolg bedrijfssluiting en een onverkoopbaar terrein en pand. Ook zal hierdoor meer overlast ontstaat voor de omgeving en aanliggende woningen zonder dat wij daar iets aan kunnen doen.

---

vastgelegd in het ontwerpbestemmingsplan: Deze normstelling waarborgt maximaal 42 dB Lden op bijna alle woningen (op maximaal 7 woningen na).

Dit zeker in de nachtelijke uren. Ik zal hiervoor dan ook geen enkele aansprakelijkheid ervaren. De aangeduide locatie is dan ook niet aangewezen voor zo'n grootschalig project.

3.
Volgens u is er in literatuur onderzoek geen informatie gevonden over de invloeden van geluid e.d. op dieren. Dit is correct als het windmolens en honden betreft. Maar is onjuist als het dieren betreft. Er zijn een groot aantal onderzoeken uitgevoerd naar invloeden van geluid op dieren o.a. door universiteit Wageningen e.d. welke alleen maar nadelige gevolgen weergeven. Honden hebben een supergevoelig gehoor, maar katten ook. Als je de omgeving en/of gebouw met allerlei technologie vult, worden geluiden die wij niet kunnen horen voor hen vergroot in alarmerende mate. Gezonde mensen kunnen zeer laagfrequente geluiden horen gemeten in het aantal trillingen in één seconde: 20 Hertz (HZ) tot hoge frequenties van 20.000 HZ, maar honden kunnen tot 45.000 HZ horen en katten zelfs tot 64.000 Hz. Hz-Ruis heeft het vermogen om het endocriene ritme van dieren te verstoren, net zoals het kan voor mensen, maar het maakt ze kwetsbaar voor aanvallen en op dezelfde manier kunnen flikkerende lichten de kritieke CFK-drempel overschrijden (bron dr. Karen Shaw Dekker). Dit is maar een enkel voorbeeld, maar zo kunnen we nog wel even doorgaan.
Wij kunnen niet anders concluderen dan dat de invloeden van geluid op dieren gebagatelliseerd en dit niet serieus neemt en niet heeft genomen. Wij verzoeken u nogmaals de invloeden van de windmolens op dieren te onderzoeken.

4.
Zoals u aangeeft zijn honden inderdaad gedomesticeerde dieren. Dat wil zeggen dat dat er na een bepaalde periode gewenning optreedt. Voor elk dier is deze periode anders. Dit kan variëren van enkel dagen, tot enkele weken, zelf tot enkele maanden. Zoals u aangeeft is het geluid dat windmolens produceren voor de dieren merkbaar. Aangezien een groot deel van onze gasten kort bij ons verblijven zal er van gewenning weinig tot geen sprake zijn. Met alle gevolgen van dien.

5.
Volgens de regeling huisvesting dieren moeten sterk geluidprikkels in het bereik van de hoorbare en ultrasone worden vermeden. Hier zullen wij ons aan moeten houden. Hoe gaat u dat doen?

6.
Onze brave gasten (viervoeters) hebben een zeer gevoelig gehoororgaan. Ze horen veel beter dan de mens. Indien er sprake is van geluidshinder die afkomstig is van o.a. windmolens, kan het gehoor van honden beschadigd raken. Dit geldt eigenlijk voor alle dieren, maar ook voor de mens. Maar het lijden van onze honden en onze gasten wordt door u gebagatelliseerd met de mededeling hiervoor is geen wettelijk kader. En wat te denken van die arme katten. Kortom, het wordt nu echt tijd, het is vijf voor twaalf, om eens rekening te houden met onze huisdieren en hun baasjes die dag en nacht gefolterd worden door gebrom en gedreun, gezoem en gepiep van door de overheid gesponsorde martelturbines. Heeft u enig idee wat slaaphinder met je gezondheid kan aanrichten? Slaap kan je inhalen is de gangbare mening. Het echte verhaal is echter dat je er dood aan kunt gaan. Moordgeluiden, kijk eens naar je dieren. De hond bijvoorbeeld, die gewoon urenlang aan het blaffen is terwijl er niemand zich afvraagt waarom dat zo is. Nee, het is geen vervelende rothond. Hij wordt alleen maar hondsdol van o.a. windmolens. Honden hebben zeer gevoelige oren. Een beetje hond hoort 1000 keer beter dan een professionele geluidshinderontkenner van de gemeente. Als je een hond 7 dagen uit de slaap houdt is het dus afgelopen met het beestje en gaat hij dood. Het is allemaal uitgezocht door mensen die er voor doorgeleerd hebben. Er werd al eerder onderzocht hoe lang ze het vol hielden bij deze slaapdeprivatie en dat was ook maar een rampzalige 48 uur of zo. Onderzoeken bij mensen lieten zien dat er door slaaphinder stofwisselingsafval in de hersenen niet meer opgeruimd werd met grote gezondheidsschade en zelfs Alzheimer tot gevolg. Slaaphindering is daarbij even schadelijk voor de gezondheid van mens en dier als stress.
Er is bijvoorbeeld ook evidentie voor het bestaan van een relatie tussen chronisch slaaptekort en het ontstaan van hart- en vaatziekten, diabetes en obesitas. Daarom vind ik het gek dat er door de overheid alleen maar gesust, gepapt en natgehouden wordt omdat deze geluidshindereffecten het nieuwe asbest aan het worden zijn. Ik zou het bijna

vergeten, al die vogels die door windmolens versnipperd worden omdat ze van het padje af raken door het geluid en de draaiende wieken.

7.
Geluid is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. U bent voornemens de windmolens te plaatsen in een vogelgebied, nabij ecologische verbindingszone, eendenkooi, kennel en dierenpension. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid, duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Het maakt dieren onrustig, veroorzaakt gehoorbeschadiging, gewichtsverlies, hormoonveranderingen, bloeddrukverhoging en het maakt dieren agressiever. Hoe harder het geluid en hoe langer het duurt, hoe schadelijker het effect.

8.
Hoe komt u op het idee om windmolens te plaatsen bij de in het erfgoedplan opgenomen eendenkooi? Een eendenkooi zonder eenden!!!!! Heeft dit erfgoed dan geen enkele betekenis voor u?

9.
Volgens ons staat geluidhinder niet hoog op uw politieke agenda staat? Dit terwijl er in de grondwet genoemd wordt dat overheden moeten zorgen voor de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu (artikel 21). En wat doet u er aan? U gaat gewoon door met meer lawaai maken en maakt alles ziek!

10.
Windmolens zijn ontsierend voor het landschap. Daarnaast is ook nog eens een aantasting van het landschap. Voor de natuur betekent windmolens alleen maar nadelen. Vogels botsten soms wel eens tegen een windmolen op met veelal de dood tot gevolg. Ook kan een vogel door de luchtdruk uit de lucht geslagen worden. Vleermuizen vinden de dood door de drukverschillen. Het broedgebied van vogels kan verstoord worden. Daarnaast zorgen windmolens ervoor dat hoge en lagere luchtlagen met elkaar vermengd worden. Dit geeft een ander klimaat in het gebied van de windmolens, met een veranderde natuur als gevolg.

11.
Het bouwen van grote windmolenparken kost de maatschappij meer dan het oplevert, ook als je de effecten op milieu en gezondheid meerekent. Een studie naar alle kosten en baten van windenergie, in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken, ze stelt de schade van windenergie op zee op ruim 5 miljard euro. Dichter bij de kust bouwen, zoals het kabinet wil, beperkt de schade tot 4,8 miljard. Het Centraal Planbureau onderschrijft de uitkomsten van de kosten-batenanalyse. Het CPB zegt dat de bouw van windmolenparken in het huidige systeem nauwelijks milieuwinst oplevert. Door Europese afspraken blijft de uitstoot van vuile energiecentrales namelijk gelijk, ondanks die extra windmolens. Hoeveel windmolens je hier ook neerzet, het heeft geen effect op de C02-uitstoot", volgens het CPB. Dat komt doordat we in Europa werken met een C02-handelssysteem: als je broeikasgassen uitstoot moet je daarvoor rechten kopen, met die rechten mag worden gehandeld. Er is een bepaald aantal rechten daarvoor uitgegeven, dat niet minder wordt als je hier heel veel windmolens neerzet.

12.
Windmolens zijn subsidie vreters. Als alle windmolens die nu zijn gepland worden gebouwd, moet er jaarlijks ongeveer een miljard euro aan subsidie naartoe, dit allemaal over de rug van uw inwoners c.q. belastingbetaler en zoals het CPB aangeeft is het resultaat nihil.

13.
Inmiddels is er in vele landen meer ervaring opgedaan met de effecten van grote windturbines. Deze wijzen er op dat deze ernstige gezondheidsproblemen bij zowel mens als dier kunnen veroorzaken. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan, zowel bij mens als dier, te hoge bloeddruk, duizeligheid, neusbloedingen, oorsuizingen, hoofdpijn, hartproblemen, slapeloosheid, vermoeidheid, misselijkheid en overgeven, depressie en neigingen tot zelfdoding. Het hoeft geen betoog dat zulks in vele gevallen tot stress, agressiviteit, onvruchtbaarheid heeft geleid. Hierdoor worden wij de facto uit ons bedrijf

gejaagd, waardoor mijn pand onverkoopbaar achterblijft. Is dit nu ondernemend Oss? Die dit zo hoog is zijn vaandel heeft staan.

14.
Wetenschappelijke studies in het buitenland wezen uit dat de negatieve gevolgen op de gezondheid van mensen en dier zich uitstrekken tot twee kilometer ver gezien de geluidshinder en de slagschaduw. De gekozen locatie voldoet absoluut niet aan deze voorwaarden. Vandaar dat de Europese Raad ook adviseert om dergelijk grootschalige projecten op minimaal twee kilometer van de bebouwing te zetten. Dergelijke mastodonten in de nabijheid van bedrijven en woningen plaatsen is onverantwoord als men vooraf al kan inschatten welke negatieve gevolgen dit zal hebben voor de omwonenden. Het belang dat de windturbines dienen is de bijdrage aan een vermindering van het klimaatprobleem. De turbines vormen in dat opzicht echter nog niet eens de spreekwoordelijke druppel op een gloeiende plaat. Er zijn betere methoden om het klimaatprobleem aan te pakken en voor zover dat probleem moet worden opgelost met behulp van windenergie, zijn er veel geschiktere locaties om turbines te plaatsen dan deze locatie. De inbreuk op het landschap en de aanzienlijke milieubezwaren voor de bedrijven en woningen zouden in de belangenafweging veel meer gewicht in de schaal moeten leggen dan de uiterst minimale bijdrage die de turbines leveren aan de oplossing van het klimaatprobleem. Zonder dat ook maar enige wezenlijke bijdrage aan de oplossing van het klimaatprobleem wordt geleverd, wordt er hier een aanzienlijk nieuw milieuprobleem geschept voor de omwonenden.

15.
Er zijn veel gevallen bekend van windturbines die stilgelegd worden vanwege de geluidshinder en de slagschaduw die ze veroorzaken. Gezien de korte afstand tot bebouwing mag men enorm veel klachten verwachten met het stilleggen van de molens als enige optie, met alle financiële gevolgen van dien. Waar de belastingbetaler dan weer voor kan opdraaien. Verzoek u dan ook te uitkijken naar andere locaties waar de windturbines veel minder hinder zullen veroorzaken.

16.
Daarnaast horen windturbines van deze omvang niet thuis nabij bebouwing wegens de slagschaduwen die zij veroorzaken en wegens de visuele hinder ervan. Gezien de hoogte van deze windmolens en de rotordiameter zal de schaduw dus tot over de omgeving zichtbaar zijn. Er wordt enkel rekening gehouden met de slagschaduw die mens en dier zullen ondervinden BINNEN. Er wordt met geen woord gerept over de slagschaduw waarvan heel wat dieren in de omgeving en op onze velden van het dierenpension aan hinder zullen ondervinden. Dit geld ook voor mensen die in hun tuin zitten of bezig zijn.

17.
Uiteraard geldt het bovenstaande ook voor onze medewerkers, inwoners en medewerkers van bedrijven in de gemeente Oss.

18.
De bouw van dit windpark is strijdig met het vigerende bestemmingsplan, gebruik- en bouwvoorschriften.

19.
Verder bevreemd het mij dat u wel wil meewerken aan die afschuwelijke windmolens in een landelijk gebied maar niet aan het uitbreiden van bedrijf omdat het een landelijk gebied is. Hoe krom bent u bezig? Of zijn er financiële belangen in het speel?

20.
De windmolens zullen leiden tot geluidsoverlast is zeker, wat blijkt uit de MER rapportage. De nadelige gevolgen van overmatige geluidshinder zijn onevenredig groot in het licht van het maar heel beperkte belang dat gediend is met de oprichting van dit windmolen park. Het gevolg is dat wij ramen, deuren en ventilatieroosters moeten sluiten, met als gevolg een onleefbare pension.

21.
Volgens uw voorwaarde moet de windmolens worden voorzien van obstakel- en markeringsverlichting. Naast sluiten van onze ramen, deuren en ventilatierooster moeten

wij ook onze daglichtopeningen blinderen om de dieren te beschermen tegen licht invloeden en slagschaduw van buitenaf. Dit is in strijd met wet en regelgeving omtrent huisvesting van dieren. Al met al alleen maar negatieve gevolgen voor de dieren en de daaruit voorvloeiende schade die wij kunnen gaan leiden. Hoe gaat u dit oplossen? Tevens is dit in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. U stelt (in uw MER rapportage) toch dat een dier gelijk is aan de mens.

22.
Windturbines kunnen gezondheidsproblemen veroorzaken door te worden blootgesteld aan buitensporige geluidsniveaus. Dat staat in Europese richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Hiervoor verwijzen wij naar het rapport "environmental noise guidelines fort he european region", Geluidsoverlast kan negatieve gezondheidseffecten hebben, aldus een verklaring van de WHO, onder meer op het hart. Het geluid van windturbines kan, net als andere omgevingsgeluiden, een grote impact hebben op de fysieke en mentale gezondheid. Heeft u dit plan aan deze richtlijnen getoetst?

23.
Waarom doet wel onderzoek naar de invloeden op de natuur en dieren in de natuur maar niet (huis)dieren zoals koeien, schapen, paarden, honden, katten ed. Dit is meten met twee maten.

24.
Volgens u brief van 10 september jl. verplicht u ons onze populieren in stand houden om ontheemde roeken, beschermde vogels, te kunnen laten nestelen. Dit op enkele honderden meters afstand van windmolens. Met als gevolg nog meer doden door windmolens. Heb hier dan ook geen woorden voor. Kan alleen maar concluderen ondeskundig bestuur.

25.
Wij houden ons het recht voor ten allertijden aanvullende aspecten aan de orde te brengen.

26.
Gezien het bovenstaande verzoeken wij uw Raad NIET in te stemmen met dit voorontwerp bestemmingsplan en om niet mee te werken aan het realiseren van dit windpark. Zodat ik mijn bedrijf op een verantwoorde wijze met plezier kunnen blijven voort zetten. Ondernemend Oss toch!!! Hierbij stellen wij u college aansprakelijk alle schade en kosten die hier eventueel uit gaan voortvloeien.

Besluit
Wij vinden de inspraakreactie ongegrond.

Wijzigingen in ontwerpbestemmingsplan
Geen.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders

1.
Inspreker spreekt van een grote negatieve invloed van de windmolens en somt een lijst op met een tiental negatieve effecten. In het MER en de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan gaan we uitvoerig in op alle effecten. Kortheidshalve verwijzen we hiernaar. Voor mogelijke effecten op de bedrijfsvoering van insprekers verwijzen we in het bijzonder naar paragraaf 6.3.11 van het MER 'Effect Windmolens op dieren, etc.' In deze paragraaf wordt ook specifiek verwezen naar het bedrijf van inspreker.

2.
Wij zijn het niet eens met insprekers en verwijzen naar onze beantwoording van inspraakreactie 3, onder nummers 1, 8, 9 11, 13, 30, 32. Met name de beantwoording van

inspraakreactie 3 onder 9 met de bijlage 'Invloed van het geluid van windturbines op honden in hondenpensions' (verkennend onderzoek) is van belang voor insprekers.

3.
Inspreker meldt dat er veel onderzoeken zijn gedaan naar effecten van geluid op dieren. Wij hebben echter specifiek onderzoek gedaan naar effecten *van windmolens en windmolengeluid* op dieren. Wij verwijzen nogmaals naar paragraaf 6.3.11 in het MER ('Effect windmolens op dieren, etc.') Naar aanleiding van de reactie van inspreker hebben wij onafhankelijk geluidbureau M+P aanvullend nog een verkennend onderzoek laten doen naar de mogelijke invloed van het geluid van windmolens op dieren in pensions, opvangcentra en hondenscholen. Aan een zevental dierenverzorgers, die dieren verzorgen in de buurt van een windmolenpark is gevraagd naar de invloed van het windmolenpark. Hieruit komt naar voren dat de dieren geen afwijkend gedrag vertonen en dat de windmolens geen (merkbare) invloed hebben op de dieren (bijlage 9 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan).

Voor wat betreft de aan te brengen verlichting op de windmolens is een planregel in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen. Deze schrijft voor dat vóór de aanvang van de bouw een verlichtingsvoorstel moet worden uitgewerkt dat is gericht op het zo veel mogelijk beperken van hinder. Dit voorstel dient voorafgaand aan de realisatie van het windpark ter instemming te worden voorgelegd aan de gemeente (voorwaarde in ontwerp-omgevingsvergunning om toe te kunnen zien op de naleving van het bestemmingsplan) en de Inspectie Leefomgeving en Transport (veiligheidstoets). De effecten voor mens en dier worden dus zo veel mogelijk beperkt.

4.
Wij verwijzen naar de beantwoording onder 2. Uit praktijkvoorbeelden blijkt dat in vergelijkbare bedrijven als die van inspreker, dieren geen afwijkend gedrag vertonen ten gevolge van windmolens en dat vlakbij geplaatste windmolens geen (merkbare) invloed hebben op de dieren.

5.
Inspreker verwijst hier naar een oude regeling voor proefdieren die over de huisvesting van proefdieren gaat. Deze regeling geldt niet meer. Huisvesting van proefdieren is iets anders dan huisvesting van dieren nabij een windmolenpark. Voor windmolens in de nabijheid van dieren gelden geen aparte regels. Voor huisvesting van proefdieren gold tot en met 17 december 2014 het volgende:

'Sterke geluidsprikkels in het bereik van de hoorbare en ultrasone frequenties dienen te worden vermeden' (artikel 14, vervallen, van de Regeling huisvesting en verzorging proefdieren). Bij de toelichting (vervallen) van dit artikel staat*: 'Sterke en plotselinge geluidsprikkels, zowel in het hoorbare als in het ultrasone frequentiegebied, kunnen voor dieren een ernstig storende factor zijn. Waar mogelijk zijn dierenverblijven en experimenteerruimten geïsoleerd, zodat wordt voorkomen dat de dieren aan dergelijke sterke geluidsprikkels worden blootgesteld. Men zij zich bewust van het feit dat aanwezige laboratoriumapparatuur voor dieren hinderlijke geluiden en trillingen kan veroorzaken. Het is raadzaam in de dierverblijven en proefruimten voortdurend enig geluid, bijvoorbeeld zachte muziek, te laten klinken.'*

Het enige dat uit de vervallen Regeling kan worden afgeleid en van belang is voor de windmolens in Oss, is dat sterke en plotselinge geluidsprikkels een ernstige storende factor kunnen zijn voor dieren en dus zo veel mogelijk vermeden dienen te worden. De geluidseffecten van de voorgenomen windmolens zijn naar onze mening beperkt voor mens en dier, te meer omdat we lagere geluidsnormen hanteren dan de (milieu)norm uit het Activiteitenbesluit. Dit heeft als gevolg dat het geluid op de gevels op Huijsdaalseweg 1 op 45 dB Lden ligt. De uitkomsten van het verkennend onderzoek van M+P, dat is uitgevoerd bij vergelijkbare bedrijven als dat van inspreker in de buurt van windmolens, bevestigen het beeld dat de effecten van een windpark op dieren beperkt zijn. Windmolens veroorzaken ook geen plotselinge sterke geluidsprikkels, zoals bedoeld in de vervallen Regeling.

6.
Wij zijn van mening dat we voldoende rekening houden met de effecten op dieren en verwijzen naar onze beantwoording onder punt 2 t/m 5. Aanvullend wijzen wij er op dat we bij de keuze om te komen tot een voorkeursalternatief (opstelling die is uitgewerkt in het ontwerpbestemmingsplan), ook hebben gekeken naar het aantal 'slaapverstoorden' (mensen).

7.
Wij hebben ook de geluideffecten op dieren in het natuuronderzoek onderzocht. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek (en andere onderzoeken naar andere hinderaspecten) is de (belangen)afweging gemaakt, om ondanks dat sprake is van effecten op dieren, windmolens te plaatsen. Waar nodig, mitigeren of compenseren we gevolgen. Zo is nabij de Rietgors, onderdeel van Natuurnetwerk Brabant, sprake van een (indirecte) verstoring van vogels als gevolg van geluidsbelasting van de windmolens. Een beperkt gebied krijgt daar te maken met een geluidsbelasting hoger dan 52 dB Lden ten gevolge van de windmolens. Hiervoor geldt een provinciale compensatieopgave, waaraan wij ook voldoen. Wij verwijzen voor meer informatie naar de toelichting bij het ontwerpbestemmingsplan. Conclusie is dat wij in onze afweging rekening houden met dieren en waar toch effecten optreden deze proberen te beperken danwel compenseren.

8.
Wij verwijzen naar de beantwoording onder punt 7. Aanvullend verwijzen we ook naar bijlage 5 bij het MER, waaruit blijkt dat we bij de totstandkoming van de keuze voor een opstelling ook rekening hebben gehouden met de cultuurhistorische aspecten van de eendenkooi.

9.
Wij delen de mening van inspreker dat wij niet aan onze zorgplicht zouden doen voor wat betreft het voorkomen van geluidhinder niet. Wij verwijzen naar onze beantwoording van inspraakreactie nr. 3, onder de nummers 1, 8 en 30.

10.
Wij verwijzen naar de beantwoording van inspraakreactie nr. 3, onder punt 17 (natuur) en 18 (landschap).

11.
De discussie over kosten en baten van windenergie in het algemeen valt buiten het onderzoekskader voor dit bestemmingsplan en het MER.

Op basis van de berekeningen in het MER kan worden gesteld dat de CO2 uitstoot na in gebruik name van dit windmolenpark met circa 27 tot 46 duizend ton per jaar zal afnemen. Dit is een behoorlijke milieuwinst die behaald kan worden. Dat de mondiale CO2 uitstoot hierdoor wellicht niet meteen afneemt, is geen reden om niet aan de slag te gaan met de transitie naar duurzame energiebronnen. Naarmate er meer duurzame energieparken worden gebouwd zal ook het aandeel van schone energie toenemen, hetgeen op lange termijn tot een grotere afname van CO2 uitstoot zal leiden.

12.
Deze reactie valt buiten het beoordelingskader van dit bestemmingsplan. Ten overvloede overwegen wij dat de Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE+) de zogeheten onrendabele top compenseert van de elektriciteitsproductie van windmolenparken. Hierdoor is ook een windpark in Oss rendabel en kunnen innovaties op gang komen. Zo wordt de huidige generatie windmolens bijvoorbeeld steeds hoger en op grotere hoogte waait het over het algemeen harder, waardoor opbrengsten toenemen.

13.
Wij zijn het niet eens met inspreker en verwijzen naar de beantwoording onder punt 2. De gezondheidseffecten zijn afdoende onderzocht en aanvaardbaar bevonden door de GGD.

14.
Insprekers stellen in dit onderdeel veel zaken ter discussie: effecten op gezondheid, dieren en landschap, windmolens als oplossing voor het klimaatprobleem (volgens insprekers zijn windmolens niet de oplossing) en de gemaakte belangenafweging. Gelet het algemene

karakter van deze reactie verwijzen wij naar de totale onderbouwing in het MER en de toelichting op het bestemmingsplan. Ook verwijzen wij naar de beantwoording van inspraakreactie 3 en de beantwoording van andere onderdelen van deze inspraakreactie.

15.
Gelet op de uitkomsten van de uitgevoerde onderzoeken en de regels die we stellen en handhaven verwachten wij, anders dan inspreker niet veel klachten en ook niet dat de molens extra moeten worden stilgezet.

16 en 17.
Wij verwijzen naar de beantwoording van inspraakreactie nr. 3 onder nummer 11.

18.
Dit klopt. Daarom voeren we nu ook een procedure om het bestemmingsplan te wijzigen.

19.
Inspreker noemt twee onvergelijkbare ontwikkelingen. De regels voor bedrijfsuitbreidingen en windmolenparken zijn verschillend. Dit geldt ook voor de belangen die aan de orde zijn en de afweging die op basis hiervan gemaakt moet worden.

20.
Wij delen de mening van insprekers dat de 'nadelige gevolgen van overmatige geluidshinder onevenredig groot zijn' niet. Uit onze beantwoording van inspraakreactie 3 onder nrs. 1 en 30 blijkt dat we aanvullende geluidregels stellen om een goed woon-en leefklimaat te waarborgen na realisatie van de windmolens.

21.
Wij proberen negatieve effecten obstakelverlichting en slagschaduw zo veel mogelijk te voorkomen. We verwijzen naar onze beantwoording onder punt 3 en 16. Wij zien geen strijd met bestaande regelgeving.

22.
Wij verwijzen naar onze beantwoording van inspraakreactie nr. 3, onder nr. 1.

23.
Wij zijn het niet eens met inspreker. In paragraaf 6.3.11 van het MER 'Effect Windmolens op dieren, etc.' besteden wij wel degelijk aandacht aan andere dieren, dan dieren die in de vrije natuur leven.

24.
Wij verplichten u in onze brief van september 2018 tot niets. Het betreft slechts een verzoek van onze kant om bomen te behouden. Bij iedere nieuwe ruimtelijke ontwikkeling wegen we de verschillende belangen tegen elkaar af. In het MER zijn de effecten van de windmolens op vogels, waaronder roeken, uitvoerig onderzocht en aanvaardbaar bevonden. Het toestaan van een windmolenpark betekent niet dat we geen enkele beschermingsmaatregel voor vogels meer mogen nemen of vragen.

25.
Tijdens de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan kan inspreker opnieuw reageren.

26.
In hetgeen inspreker naar voren heeft gebracht zien wij geen reden om het bestemmingsplan niet verder in procedure te brengen. De aansprakelijkheidsstelling van insprekers is te algemeen en nemen we voor kennisgeving aan.

Inspraakreactie 5

Samenvatting inspraakreactie

1. Inleiding
Allereerst vinden wij het belangrijk u te laten weten dat wij geen tegenstander zijn van de komst van de windmolens. Net als gemeente Oss vinden wij duurzaamheid een belangrijk

item en zien wij in dat er een transitie plaats moet vinden op het gebied van het opwekken van energie. Desondanks hebben wij wel enkele bezwaren op het voorontwerp. Onze bezwaren richten zich in de eerste plaats tegen de wijze waarop in het voorontwerp de slagschaduw die de bij recht toegestane windturbines zullen veroorzaken, is geregeld. In de tweede plaats richten de bezwaren zich tegen het opnemen in het bestemmingsplan van een binnenplanse wijzigingsbevoegdheid voor het oprichten van een windturbine op of direct naast onze percelen/ de percelen die wij in gebruik hebben. Deze bezwaren lichten wij als volgt toe.

2. Slagschaduw
Voor slagschaduw geldt dat op grond van artikel 3.12 van de Activiteitenregeling windturbines moeten worden stilgezet zodra gedurende meer dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten per dag slagschaduw kan optreden. Per jaar mag de slagschaduw dus maximaal 5 uur en 40 minuten bedragen. Hoewel deze wettelijke norm alleen geldt voor gevoelige objecten zoals woningen en niet voor bedrijfsruimtes en-terreinen, zijn de laatstgenoemde objecten vanzelfsprekend niet 'vogelvrij'. In alle gevallen moet het bestemmingsplan immers voldoen aan het wettelijke vereiste van een goede ruimtelijke ordening. Om te kunnen vaststellen of aan die eis wordt voldaan, ligt het voor de hand om ook met een schuin oog te kijken naar de wettelijke norm voor woningen. Naarmate daarvan meer wordt afgeweken, zal zich ook eerder de conclusie opdringen dat niet langer sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Net zoals bewoners van een woning recht hebben op een goed woon- en leefklimaat, zo hebben immers ook werknemers van een bedrijf recht op een goed werkklimaat.

Uit het gedane onderzoek blijkt dat de turbines de wettelijke norm op het punt van slagschaduw in zeer aanzienlijke mate overschrijden. De berekeningen laten zien dat de duur van de slagschaduw ter plaatse van het kantoor van Vissers Ploegmakers maar liefst 143,5 uur bedraagt, verspreid over een aantal maanden en afkomstig van verschillende turbines. Dit is niet een worst case scenario, bijvoorbeeld gebaseerd op elke dag zon, maar een reëel scenario, gebaseerd op een gemiddelde klimaat-, weer- en zonneverwachting (zie het memo van Anteagroup van 23 oktober 2017, blz. 1). In de plantoelichting wordt gesteld dat in deze berekening nog geen rekening is gehouden met de wettelijk voorgeschreven stilstandsregeling die moet worden toegepast om slagschaduw op woningen te voorkomen (zie paragraaf 5.3.2 van de plantoelichting). Maar gezien de ligging van de woningen rond de windturbines (zie figuur 3.2 in de plantoelichting) zullen wij van deze stilstandsregeling niet of nauwelijks profijt hebben.

In paragraaf 5.3.1 wordt onder het opschrift 'Slagschaduw op bedrijven' vermeld dat een ruimere mate van slagschaduw voor bedrijven aanvaardbaar is, o.a. omdat de kantoortijden beperkt zijn en er in het weekeinde geen mensen aanwezig zijn. Bovendien zullen volgens de plantoelichting beeldschermwerkers bij zonneschijn al snel zonwering toepassen en daardoor geen hinder ondervinden van slagschaduw. Gezien deze argumenten zijn wij het met u eens dat het redelijk is om meer slagschaduw op kantoren en bedrijfspercelen toe te staan dan op woningen. Maar het gaat te ver om dit hinderaspect helemaal niet te regelen zoals nu gebeurt. Het resultaat is immers dat wij bijna dertig maal meer slagschaduw ondervinden dan de woningen rond het windpark. Een dergelijke mate van overschrijding is niet langer in overeenstemming met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening.

Wij verzoeken u daarom een voorwaardelijke verplichting in de planregels op te nemen, inhoudende dat de windturbines alleen in bedrijf mogen zijn, indien en zolang zij niet meer dan dertig uren slagschaduw per jaar veroorzaken. Bij deze norm is nog altijd sprake van een bijna verzesvoudiging van de mate van slagschaduw die bij een woning is toegestaan.

3. De wijzigingsbevoegdheid
Het bestemmingsplan bevat een binnenplanse wijzigingsbevoegdheid voor het te zijner tijd kunnen plaatsen van een windturbine op het bedrijfsperceel van Nieuwe Waterweg Handel en Overslag B.V. of dat van het naastgelegen bedrijf. Zoals bekend is de juridische betekenis van het opnemen van een dergelijke bevoegdheid in een bestemmingsplan dat hiermee komt vast te staan dat een windturbine op de betrokken locatie in beginsel in overeenstemming is met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening. Wij menen echter dat windturbines met een maximale tiphoogte van 210 meter op geen enkele aanvaardbare manier zijn in te passen op de betrokken percelen. De bruikbaarheid ervan

zal hierdoor aanzienlijk verminderen, niet alleen wegens de in acht te nemen veiligheidscontouren, maar ook wegens de zeer aanzienlijke hinder die de turbine zowel qua slagschaduw als qua geluid zal veroorzaken.

De planregels die het gebruik van deze wijzigingsbevoegdheid reguleren, waarborgen onvoldoende dat de hierboven gesignaleerde de risico's zich niet zullen voordoen. Artikel 14.3, onder e, stelt alleen maar de eis dat 'er specifiek aandacht wordt besteed aan een aanvaardbare situatie en/of regeling voor de slagschaduw op kantoren als gevolg van de windturbine, zo nodig met bijpassende regels in het wijzigingsplan'. Deze norm is in strijd met de rechtszekerheid. De norm is dermate vaag geformuleerd dat onduidelijk is in welke gevallen en onder welke omstandigheden uw College de wijzigingsbevoegdheid mag gebruiken. Gelet op de rechtspraak is de wijzigingsbevoegdheid daarom wegens het ontbreken van een objectieve begrenzing onaanvaardbaar (zie bijvoorbeeld Afdeling Bestuursrechtspraak 21 april 2010, ECLI:NL:RVS:2010 :BM 1793, rechtsoverweging 2.7.2).

Bovendien blijven met deze norm andere hinderaspecten zoals bijvoorbeeld de buitengewoon grote mate van geluidhinder van de turbine, ongeregeld. Ook de veiligheid van onze medewerkers is zo onvoldoende gewaarborgd. Weliswaar zijn in artikel 14.3 ook regels opgenomen over de in acht te nemen veiligheidscontouren, maar die zijn alleen relevant voor de (on)mogelijkheid om (beperkt) kwetsbare objecten te plaatsen. Deze normen bieden geen bescherming aan werknemers die onder of op zeer korte afstand van de turbine werken.

Het bevreemdt verder dat bij de afweging om de wijzigingsbevoegdheid in het voorontwerp op te nemen, het aspect van waardevermindering van de naastgelegen percelen geen rol heeft gespeeld. De komst van dit windturbinepark met inbegrip van de wijzigingsbevoegdheid was voor ons niet voorzienbaar ten tijde van de aankoop van het perceel aan de Nieuwe Waterweg en het aangaan van de erfpachtovereenkomst. Weliswaar is het aspect van planschade pas aan de orde als de wijzigingsbevoegdheid wordt uitgeoefend, maar het is heel goed denkbaar dat op dat moment sprake zal zijn van een forse schade. Met het oog op een zorgvuldige afweging had daarom een planschaderisicoanalyse niet mogen ontbreken. Overigens is de mogelijkheid van planschade ook een goede reden om de slagschaduw van de windturbines te beperken.

4. Verzoek
Gelet op het voorgaande verzoeken wij u (1) in de planregels alsnog een voorwaardelijke verplichting op te nemen waarmee de slagschaduw afdoende wordt beperkt en (2) de binnenplanse wijzigingsbevoegdheid wegens strijd met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening en wegens strijd met de rechtszekerheid te schrappen.

Besluit
Wij vinden de inspraakreactie gedeeltelijk gegrond.

Wijzigingen in ontwerpbestemmingsplan
Windturbine 5 vervalt in het ontwerpbestemmingsplan.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders
1.
Deze inleiding nemen wij voor kennisgeving aan.

2.
In de memo van Anteagroup, d.d. 23 oktober 2017, die als bijlage 10 bij het ontwerpbestemmingsplan is bijgevoegd en waarnaar inspreker verwijst, zijn de slagschaduweffecten van het windmolenpark op het bedrijventerrein Elzenburg – De Geer onderzocht. In deze memo is uitgegaan van de voorkeursvariant VKA 2A met 5 rechtstreeks bestemde windmolens, inclusief de zogenoemde bedrijfsmolen, ofwel de WT 5. Uit dit onderzoek blijkt dat de WT 5 de meeste bijdrage levert aan slagschaduw op de omliggende bedrijven. Aangezien de WT 5 komt te vervallen (zie onze reactie onder punt 3), hebben aanvragers van de omgevingsvergunningen nieuwe slagschaduwberekeningen

op basis van 4 rechtstreeks bestemde windturbines en zonder WT 5 laten maken. De nieuwe indicatieve berekeningen laten zien dat het kantoorpand van inspreker nog altijd te maken krijgt met 99 uur slagschaduw per jaar. De ontwikkelaars hebben inmiddels aan de gemeente aangegeven bereid te zijn om de slagschaduw op bestaande kantoorruimten te beperken tot maximaal 30 uur op jaarbasis tijdens kantoortijden en werkdagen. Dit leggen zij vóór de vaststelling van het bestemmingsplan vast in een brief met een toezegging aan het bedrijf van inspreker. Hierdoor is er ook bij andere bedrijven naar verwachting geen sprake van meer dan 30 uur slagschaduw per jaar. Met nader onderzoek wordt dit laatste nog gecheckt. Voor de gemeente is deze toezegging een gegeven, op grond waarvan geen aanleiding (meer) bestaat om vanuit een goede ruimtelijke ordening nog nadere eisen voor slagschaduw te stellen voor bedrijven.

3.
Het voorontwerpbestemmingsplan bevatte een wijzigingsbevoegdheid voor een windturbine op het perceel dat inspreker in erfpacht heeft van de gemeente (sectie H, nr. 1940). Deze wijzigingsbevoegdheid lag ook gedeeltelijk op het perceel van het buurbedrijf (sectie H, nr. 1821). Nu inspreker aangeeft definitief niet te willen meewerken (in het voortraject stond inspreker nog open voor opname de wijzigingsbevoegdheid), schrappen we de wijzigingsbevoegdheid uit het bestemmingsplan. De wijzigingsbevoegdheid behouden en het wijzigingsgebied iets verschuiven naar het westen, zodat deze nog enkel is gesitueerd op het andere beoogde/betrokken buurperceel, achten wij niet zinvol, vanwege de gevoerde gesprekken met het buurbedrijf. Dit bedrijf heeft eerder vergelijkbare kanttekeningen geplaatst bij een windturbine op haar perceel. Bovendien is de invloed op het perceel van inspreker dan nog steeds groot. Kortom, in het ontwerpbestemmingsplan nemen wij geen mogelijkheid meer op voor een windmolen op het bedrijventerrein.

4.
Opname van een voorwaardelijke verplichting in de regels van het ontwerpbestemmingsplan ter beperking van de slagschaduw, achten wij gelet op punt 2 niet nodig. De wijzigingsbevoegdheid voor de WT 5 wordt in het ontwerpbestemmingsplan geschrapt.

Inspraakreactie 6

Samenvatting inspraakreactie

1. Aantasting openheid gebied en -flora en fauna
In het komgebied, waarin openheid belangrijk is en waar weidevogelgebieden worden beschermd, is het moeilijk te begrijpen dat een windmolenpark wordt ontwikkeld. Het gebied is - zoals u in uw vigerende structuurvisie aangeeft - voor zowel het landschappelijk aangezicht als weidevogels van groot belang. Naar onze mening verstoort u door de ontwikkeling het karakter van het gebied, zeg maar de openheid die het gebied kenmerkt. Aangegeven wordt dat het windmolenpark wel andere verstorende effecten op het landschap heeft, maar dat de openheid niet wordt aangetast. Onduidelijk is / niet gemotiveerd wordt waarom deze stellingname wordt gedaan.

Daarnaast gaat door het windmolenpark- zoals uzelf aangeeft - per windturbine 3,1 tot 12,6 hectare aan foerageer- en broedgebied verloren. In het slechtste geval betekent dit 75,6 hectare aan foerageer- en broedgebied dat verloren gaat. Onduidelijk is waarom dit - met name ook gezien de eerdere visie dat het gebied bescherming moest kennen voor weidevogels - aanvaardbaar is.

We zijn benieuwd naar de nog ontbrekende: 1. ontheffing Wet natuurbescherming en 2. het compensatieplan voor overschrijding van de 52 dB Lden-geluidnorm bij het Natuur Netwerk Brabant en 3. de uitwerking van het onderdeel 'kwaliteitsverbetering van het landschap'. Doordat deze elementen nog ontbreken kan door ons geen volledige visie worden gevormd op uw plannen en de haalbaarheid ervan.

2. Beperking in ontwikkelingsmogelijkheden
Door de ontwikkeling van het windmolenpark, meer specifiek de uitgewerkte variant, is het niet meer mogelijk op het eigen perceel - door de in acht te nemen afstanden en geluidscumulatie die hierdoor dan optreedt - een windturbine te ontwikkelen. Als de

windturbines in het park anders gepositioneerd zouden zijn zou dit wel tot de mogelijkheden kunnen behoren. Het ontwikkelen van een geluidgevoelige functie wordt ook lastig gezien de geluidbelasting door de windturbines op het eigen perceel door het windmolenpark al in de gele cijfers komt.

De slagschaduw die door de windturbines op het eigen perceel van toepassing is beperkt gewasontwikkeling en de opwekking van energie in geval van de ontwikkeling van een zonneveld.

Het perceel wordt door de ontwikkeling van windturbines ongeschikt als foerageer- en broedgebied voor weidevogels.

Onduidelijk is in hoeverre met de keuze voor een windmolenpark in de Hoed - in tegenstelling tot de eerdere plannen (Structuurvisie Oss 2020) die uitgingen van uitbreiding van bedrijventerrein De Geer op deze locatie - ook besloten wordt om af te zien van uitbreiding van bedrijventerrein De Geer oostwaarts.

Besluit
Wij vinden de inspraakreactie ongegrond.

Wijzigingen in ontwerpbestemmingsplan
Geen.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders

1.
Inspreker wijst op het belang van openheid van het gebied en het belang van het gebied voor weidevogels. Wij hebben de landschappelijke effecten van de windmolens zorgvuldig onderzocht en verwijzen naar bijlage 5 bij het MER. Bosch Slabbers Landschapsarchitecten heeft in dit onderzoek aan de hand van een zevental criteria onderzoek verricht naar de meest wenselijke opstelling van het windmolenpark. Hierbij is ook aandacht besteed aan de cultuurhistorische waarden, waaronder de openheid van het gebied (Beerse Overlaat). Cultuurhistorie is onderdeel van een totaalafweging. Een zeker effect op cultuurhistorische waarden achten wij onontkoombaar, gelet op de afweging van alle aan de orde zijnde belangen.

Overigens is er sprake van een tijdelijke bestemming voor maximaal 25 jaar. De windmolens garanderen bovendien dat het gebied de komende jaren verder open blijft. Andere bouwmogelijkheden (denk bijvoorbeeld aan uitbreiding van het bedrijventerrein met nieuwe bedrijven) worden met de windmolens de komende 25 jaar voorkomen.

De gemeente streeft er op basis van de Structuurvisie Buitengebied 2015 naar, om op basis van vrijwilligheid, het areaal weidevogelgebied te vergroten, aansluitend bij de verschillende natuurgebieden. Bij het uitgevoerde MER is dan ook nadrukkelijk gekeken naar het belang van weidevogels. Tijdens het voorbereidingstraject kwam naar voren dat andere weidevogelgebieden in Oss van groter belang zijn voor weidevogels dan het onderhavige gebied, dat relatief droog is. Ook hier geldt dat het belang van weidevogels onderdeel is van een bredere, integrale afweging. Met natuurorganisaties zijn we overigens wel in overleg om te kijken of we het weidevogelgebied in Oss verder kunnen versterken.

Het klopt dat sprake is van verlies van foerageergebied. Gekeken is naar de effecten hiervan op Natura 2000-gebied. Het verlies van een relatief klein oppervlakte aan foerageergebied ten opzichte van het totaal beschikbare foerageergebied in het Natura 2000-gebied en in de omgeving ervan, leidt echter niet tot een significant effect op de instandhoudingsdoelen.

Inspreker noemt een drietal zaken dat nog ontbreekt in/bij het voorontwerpbestemmingsplan. Deze ontbrekende onderdelen zijn inmiddels gereed. Er is een Wnb-ontheffing en vergunning aangevraagd (wordt meegestuurd aan inspreker). In

hoofdstuk 5 van de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is aangegeven hoe compensatie van de geluidseffecten op Natuurnetwerk Brabant gaat plaatsvinden. In hoofdstuk 4 en bijlage 3 van het ontwerpbestemmingsplan is de 'Kwaliteitsverbetering van het landschap' verder uitgewerkt.

2.
Inspreker heeft tot nu toe geen plannen kenbaar gemaakt om een windmolen te realiseren op zijn perceel. In 2015 zijn wij gestart met een zogenoemd 'open planproces' en was er nog slechts sprake van een zoekgebied voor windmolens. Noch in deze fase, noch later heeft inspreker zich volgens onze gegevens gemeld met de vraag of zijn perceel betrokken zou kunnen worden bij de planvorming. Overigens zou dit ook niet kansrijk geweest zijn, gelet op de resultaten van het onderzoek van Antea Group 'Verkenning planologische ruimte voor windenergie op Osse bedrijventerreinen' d.d. 3 februari 2016 (bijlage 22 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan). Wij verwijzen naar de kaart met milieubelemmeringen op pagina 10 van dit rapport.

Of andere geluidgevoelige functies op het perceel van inspreker mogelijk zijn, is iets dat nader onderzocht moet worden, als inspreker met een concreet initiatief komt voor zijn perceel. Voor elke nieuw ruimtelijk initiatief geldt dat er rekening moet worden gehouden met de bestaande situatie op dat moment.

Het is niet aannemelijk dat slagschaduw van de windmolens de gewasontwikkeling of de mogelijkheden voor het opwekken van zonne-energie ter plaatse zal beperken. Wij hebben laten berekenen dat het perceel van inspreker, als alle 6 windturbines die in het ontwerpbestemmingsplan zijn opgenomen, worden gerealiseerd (fase 1 = 4 molens, fase 2, nog onzeker = 6 molens), ongeveer 17 uur aan slagschaduw per jaar ontvangt.

Op de eventuele mogelijkheden van zonne-energie opwekken zijn de effecten van slagschaduw dus ook nauwelijks van invloed. In een straal van minimaal 100 en maximaal 200 meter rondom een windmolen wordt het gebied minder aantrekkelijk voor vogels als foerageergebied volgens het MER. Dus de effecten voor foerageermogelijkheden voor vogels op het perceel van inspreker zijn beperkt.

Het gebied ten noorden en oosten van het bedrijventerrein Elzenburg-De Geer is in de Structuurvisie Oss 2020 aangeduid als een mogelijk nieuw werkgebied. Concrete besluitvorming over een mogelijke uitbreiding richting het oosten, is op dit moment niet aan de orde. Voorlopig is het gebied aan de noordzijde, dat nu bestemd wordt voor windmolens, niet meer geschikt als bedrijventerrein. Maar wij hebben ervoor gekozen om de windmolens een voorlopige bestemming te geven voor maximaal 25 jaar, zodat wij in de toekomst een nieuwe afweging kunnen maken ten aanzien van de ontwikkelmogelijkheden van dit gebied.

Inspraakreactie 7

Samenvatting inspraakreactie
1.
In onze brief van 15 maart 2016 gaven wij al aan dat energieopwekking een industriële activiteit is, die op een industrieterrein thuis hoort. Wij zijn dan ook bijzonder teleurgesteld dat het tegenovergestelde gebeurt. De voorgestelde windmolens komen in het buitengebied en de industrie weigert op kansrijke plekken windmolens toe te laten. Tijdens de excursie van de klankbordgroep naar Oosterhout zagen wij dat, als bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen, plaatsing heel goed mogelijk is.

2.
In de huidige plannen houdt de gemeente Oss vast aan plaatsing van de windmolens in het buitengebied. Dit lijkt nu een voldongen feit. Daarom willen wij nu nader ingaan op de negatieve effecten van de plaatsing en de voorstellen ter compensatie.

De Hoed was jarenlang een belangrijk weidevogelgebied, merkwaardig dat daar in het bestemmingsplan niets meer over vermeld staat. Door verdroging is die betekenis afgenomen, maar nog steeds broeden er kieviten en soms zelfs een wulp. Voor beide soorten zal compensatie plaats dienen te vinden. Het IVN wil er voor pleiten om ter compensatie een plas-dras gebied aan te leggen, ver genoeg verwijderd van de

windmolens. Onze voorkeur gaat daarbij uit naar het gebied de Stijbeemden, waar nog steeds veel weidevogels broeden, inclusief grutto's. Met plas-dras gebieden zijn zeer goede resultaten behaald op andere plaatsen in de gemeente Oss.
In het stuk "overzicht vragen, zorgen en oplossingen klankbordgroep windenergie bijeenkomst 27-11-2015" wordt ingegaan op onze vragen m.b.t, weidevogels: "Wordt er bij het onderzoek naar flora en fauna uitgegaan van de huidige waarde van het gebied of ook van de potentiële waarde?". Antwoord: Gebruikelijk is om uit te gaan van de bestaande waarde van een gebied voor flora en fauna. Maar misschien is het ook verstandig om verder te kijken. Want als compensatie nodig is, kan een potentiële waarde ook heel belangrijk zijn. Ofwel op deze locatie zelf ofwel op andere plekken in de omgeving. In ieder geval is dit een aandachtspunt in het onderzoek naar flora en fauna."

Het lijkt erop alsof compensatie nu niet meer van belang is, terwijl er aanvankelijk zelfs suggesties zijn gedaan voor een oplossing waar het IVN zich In zou kunnen vinden. Een verdere verschuiving naar fase 2 is voor het IVN niet acceptabel.

3.
In het MER staat dat het betreffende gebied geen leefgebied is voor de slechtvalk. Bijzonder merkwaardig dat de opstellers dat zo vermelden. Dat geeft aan dat de diepgang van de MER ernstig te wensen overlaat. Op het nabijgelegen Industrieterrein Elzenburg broedt al enkele jaren een paartje. De mogelijk negatieve effecten van de plaatsing van windmolens zullen dus alsnog in kaart moeten worden gebracht.

4.
In het gepresenteerde compensatieplan worden een aantal voorstellen gedaan om de negatieve effecten te verzachten. Wij willen daar enkele kanttekeningen bij maken, die van groot belang zijn bij de uiteindelijke afweging over de windmolens:
a. Maskering dient zo dicht mogelijk bij de huizen plaats te vinden, dat is ook het meest effectief.
b. Bij aanplant dient alleen inlands materiaal gebruikt te worden, dus geen populieren bijvoorbeeld.
c. Aanplant van struiken, en dan vooral besdragende struiken, heeft onze grote voorkeur.
d. In de open polders geen hoog opgaande bomen planten.
e. Eendenkooi beplanten. Een eendenkooi kan nooit goed functioneren met hoge bomen erlangs. Daar horen struiken omheen te staan.
f. Hertogswetering beplanten. Terwijl er foto's bijgevoegd zijn met veel openheid en een enkele inlandse struik, wil men juist meer beplanting. De vogelwerkgroep van het IVN heeft al meer dan 30 jaar tellingen uitgevoerd bij de Hertogswetering. s 'Winters is de Hertogswetering een belangrijke rustplaats voor watervogels. Merkwaardig dat in het compensatieplan daar volstrekt geen aandacht aan is besteed. Waarom zijn deze gegevens niet gebruikt? Deze functie van de Hertogswetering kan alleen blijven voortbestaan als de openheid (met af en toe enkele struiken) in stand blijft.
g. In de mondelinge toelichting op het plan werd de mogelijkheid van een struinpad langs de Hertogswetering geopperd. Daarbij bleek dat men niet op de hoogte is van het effect van verstoring. Niet de honderdste wandelaar is het probleem, maar de eerste. Tijdens de tellingen kunnen wij, op nu opengestelde gedeeltes, aan de kleine aantallen zien of er al een wandelaar voor de tellers is geweest. Als dat enkele keren gebeurd zullen de vogels de Hertogswetering niet langer als veilig beschouwen.

Besluit
Wij vinden de inspraakreactie deels ongegrond en wij nemen deze deels voor kennisgeving aan.

Wijzigingen in ontwerpbestemmingsplan
Geen.

Gevolgen voor het milieueffectrapport
Geen.

Toelichting van burgemeester en wethouders

1.

Antea Group heeft op ons verzoek onderzoek gedaan naar locaties voor windmolens op en nabij de grote bedrijventerreinen in Oss (rapport: 'Windenergie op bedrijventerreinen/ Verkenning planologische ruimte voor windenergie op Osse bedrijventerreinen' d.d. 3 februari 2016). Hieruit bleek dat (enkel) op Elzenburg-De Geer enkele kansrijke locaties aanwezig waren voor windenergie. Maar bij nadere verkenning bleek dat grondeigenaren niet wilden meewerken. Voor zover er wel een kans was dat bedrijven zouden meewerken, is hier bij het opstellen van het MER en het bestemmingsplan rekening mee gehouden. In het voorontwerpbestemmingsplan was uiteindelijk nog één windmolen op het bedrijventerrein zelf opgenomen. Deze is in het ontwerpbestemmingsplan vervallen, omdat wij ook hier geen medewerking van de betrokken bedrijven kunnen verkrijgen.

2.
Wij hebben, anders dan inspreker stelt, wel degelijk aandacht besteed aan weidevogels in het MER en het voorontwerpbestemmingsplan. Inspreker stelt dat er sprake is van een compensatieplicht. Naar onze mening is geen sprake van een wettelijke compensatieplicht. Wij hebben een uitvoerig natuuronderzoek uitgevoerd. Hieruit vloeit geen compensatieplicht voort voor weidevogels. Wel hebben we, in de klankbordgroep windenergie, waarvan inspreker deel uitmaakt, gesproken over eventuele mogelijkheden om het weidevogelgebied te versterken in het kader van de regeling 'Kwaliteitsverbetering van het landschap' uit de provinciale Verordening Ruimte. Uiteindelijk is er voor gekozen om het geld dat beschikbaar komt ter voldoening aan deze regeling, te investeren in andere, meer landschappelijke maatregelen (zie bijlage 3 bij het ontwerpbestemmingsplan: Inrichtingsplan kwaliteitsverbetering landschaps).

Los hiervan overleggen we met inspreker, dus zonder dat sprake is van een wettelijke compensatieplicht, toch nog over mogelijkheden om het weidevogelgebied te versterken en over eventuele beschikbaarstelling van middelen hiervoor door de gemeente. De gemeente streeft er naar om 'op basis van vrijwilligheid het areaal weidevogelgebied te vergroten, aansluitend bij de verschillende natuurgebieden' (Structuurvisie Buitengebied 2015). We willen de uitkomst van het overleg met inspreker afwachten. Voor te stellen maatregelen moeten effectief en haalbaar zijn.

Dat inspreker het doorschuiven van compensatiemaatregelen naar fase 2 (ontwikkeling energiepark) niet acceptabel acht, nemen wij voor kennisgeving aan.

3.
De stelling van inspreker is onjuist. Wij zijn in het MER wel degelijk zorgvuldig ingegaan op de slechtvalk. Naar aanleiding van vragen van inspreker in de klankbordgroep is nog een aanvullend memo opgesteld door Antea Group, dat nog wat dieper ingaat op mogelijke effecten van windmolens op de slechtvalk (bijlage 23 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan). De conclusie is dat de effecten op slechtvalken beperkt zijn en niet in de weg hoeven te staan aan de realisatie van windmolens.

4.
Wij nemen de reactie op en de kanttekeningen bij het 'Inrichtingsplan kwaliteitsverbeterng landschap' (bijlage 3 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan) voor kennisgeving aan. Dit plan is opgesteld ter uitvoering van de regeling 'Kwaliteitsverbetering van het landschap' uit de provinciale Verordening Ruimte. Dit Inrichtingsplan was nog niet klaar ten tijde van het opstellen van de inspraakreactie. Inspreker was bij de voorbereiding betrokken als lid van de klankbordgroep windenergie. Inmiddels is duidelijke voor welke concrete maatregelen uit dit plan wordt gekozen ter bevordering van de kwaliteitsverbetering van het landschap. Op veel punten voldoet het plan aan de uitgangspunten die inspreker noemt.
Inspreker kan de versie van het Inrichtingsplan die nu bij het ontwerpbestemmingsplan is gevoegd beoordelen en hierop eventueel opnieuw reageren bij de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan.

Verder merken wij op dat wij alle in het voortraject door inspreker overgelegde gegevens hebben gebruikt bij de voorbereiding van het MER en het opstellen van het bestemmingsplan. Zie hiervoor ook enkele bronvermeldingen in het MER.